

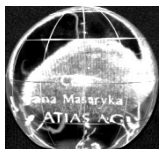

SOKOL SYDNEY LIMITED

ČLEN SVĚTOVÉHO SVAZU SOKOLSTVA

16 Grattan Crescent, Frenchs Forest, NSW 2086

ACN 000 378 736

www.sokolsydney.com

Číslo 5

Ročník LXII

Září / říjen

Number 5

Volume LXII

September / October

2014

LAUREÁT CENY JANA MASARYKA GRATIAS AGIT 2000

XX

Print Post Approved 100001687

XX

**THE SOKOL SYDNEY PROGRAMME OF ACTIVITIES MAY BE
HEARD ON 02 9452 5617**

ŘÍJEN Josef Lada (výřez)

OBSAH

Slovo starosty a pokladníka	6
Objednávka na vepřové hody	7
Ohlasy čtenářů	8
Eurofest 2014	9
More climate alarmism	10
Recenze knihy Igora Lukeše	11
Kolem odkazu svatého Václava	12
Vzpomínky na dílo kata Mydláře	14
O holubičkách a jestřábech	15
Džihád je naše cesta	17
Palestinští vězni v Izraeli	18
Rozhovor pro parlamentní listy	19
Lecture from Yair Lapid	23
Sobotní volejbal	26
Humor	27
Hádkový koutek	28
Kino Ponrepo	29
Oslava 28. října v Sokole	29
Letem světem	30
Lidské osudy	31
Česká příjmení	35
Perly a perličky	40
Několik črtů z mládí doma	43
Z tajů krás české řeči	45
Concert walkout in Holland	46

VĚSTNÍK

Dvuměsíčník Sokola Sydney.

Obsah publikovaných článků nemusí být totožný s názory redakce. Výhradně si právo články upravit.

Redakční rada:

B Šindler, P Čermák,
M Daňkova

Telefon redakce:

02 9981 4765

Email:

petevasyd@hotmail.com

Věstník se též nachází na
internetové stránce

www.sokolsydney.com

Příští uzávěrka Věstníku:

5. 11. 2014

**(Vždy první středa
v každém lichém měsíci)**

Z PERA STAROSTY

Milé sestry, milí bratři a milí krajané, mám pro vás jednu důležitou správu. V našem Národním domě se nám – konečně! – podařilo pořídit výtah z dolejší tělocvičny do prostoru jídelny v prvním patře. Výtah není nic komplikovaného, ale dobře slouží své věci. Letos v září se opět konal v okolí Národního domu Eurofest. Vzhledem k deštivému počasí byla velká část programu provedena v naší sokolovně.

Rád bych vás upozornil, že vepřové hody se budou konat v sobotu 18. října od šesté hodiny večerní, tedy **NIKOLI** 19. října, jak jsem minule mylně uvedl. Neopomíňte si včas učinit telefonickou objednávku na čísle 9981 4765. Zároveň bych vás už dnes všechny rád pozval na dětskou mikulášskou nadílku, která se bude konat v neděli 7. prosince. To se týká především manželů s malými dětmi, babiček a dědečků.

Nazdar *Jan Jelínek*

NAŠE AKCE

Sobotní volejbal str. 26, **Kino Ponrepo** 26. 10. a 16. 11. str. 29, **Vepřové hody** str. 7, **Sportovní dopoledne pro děti** str. 6.

Pravidelné akce na zadní straně obálky; všechny akce také na SBS rádio (strana 8) a na www.sokolsydney.com.

ZPRÁVA POKLADNÍKA

Prosíme zahraniční odběratele Věstníku, aby pokud možno platili předplatné v australských dolarech, většinou jde „draft“ od banky předem objednat. Za převod z jiné měny nám banka účtuje 10.50 australských dolarů. Ti, kteří si Věstník nepředplatí, si jej mohou přecíst na webových stránkách Sokola Sydney www.sokolsydney.com. Děkujeme za pochopení.

Dary a předplatné na Věstník od 1. 7. 2014 do 31. 8. 2014 celkem \$75; fond na údržbu Národního domu \$25. Mnoho díky všem dárcům.

Vydání od 1. 7. 2014 do 31. 8. 2014 celkem \$10,671.67; z toho mimořádné \$3,000.00 za výtah a \$1,000.00 za benefit Petrovi Prášilovi.

Členské příspěvky – Upozorňuji, že **PŘÍSPĚVKY \$25 NA ROK 2014 MĚLY BÝT ZAPLACENY DO 31/1/2014 JINAK ČLENSTVÍ ZANIKÁ.**

Věstník: předplatné pro nečleny na kalendářní rok od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2014. je \$25 v Austrálii a \$40 v zámoří.

Prosím vystavujte všechny platby na „**Sokol Sydney Ltd**“ s uvedením na jaký účel, se zpáteční adresou a zašlete na adresu: **Sokol Sydney Ltd., 16 Grattan Crescent, FRENCHS FOREST NSW 2086.**

„**SOKOL SYDNEY LTD**“ (nic nevynechávat ani nepřidávat) na šeku nebo „**Money Order**“ je teď jediný „**Payee**“ australským bankám přijatelný. Prosíme, používejte jen tento název pro všechny platby.

Pokud platíte převodem na účet Sokol Sydney Ltd, B/S/B 112 879 číslo 108349087 zašlete, prosím, vaše jméno, datum a účel platby na email petevasyd@hotmail.com.

Dary na Věstník a údržbu sokolského Národního Domu obdržené od 1. 7. 2014 do 31. 8. 2014:

Moravec E	\$50	Šindler B	\$25	Müller J	\$25
-----------	------	-----------	------	----------	------

Stvrzenky jsou vždy přiloženy k následujícímu Věstníku.

Petr Čermák

SPORTOVNÍ DOPOLEDNE PRO RODINY S DĚTMI

16. LISTOPADU V 10.30

OD 12 HODIN SE BUDE PODÁVAT OBĚD

Ohlasy čtenářů

V posledním „Věstníku“, jako vždy, nás Bořek Šindler zajímavě seznamuje, o čem píše české noviny po celém světě. Ve vídeňských novinách jakási dáma píše o tom, jak po pádu rakouského mocnářství se porazil „nenáviděný“ mariánský sloup, který údajně oslavoval vítězství Habsburků v bitvě na Bílé hoře a katolictví nad protestanty. Nevím, kde získala tyto nesprávné informace. Skutečnost je totiž zcela jiná. Zatím co 28. října 1918 nadšené davы v Praze strhávaly rakouské orlice z budov (včetně mého dědečka), bolševický agent Kominterny a autor „Dobrého vojáka Švejka“ Jaroslav Hašek s jeho bolševickým kumpánem Frantou Sauerem se vydali porazit barokní mariánský sloup na Staroměstském náměstí. Což učinili a sloup se při pádu rozbil. Bohužel. Ten sloup totiž neměl nic společného ani s císařem panem ani s politikou. Jak jméno naznačuje – mariánský – byl postaven Pražany jako dík Panně Marii za to, že vyslyšela jejich modlitby a odvrátila od Prahy morovou epidemii. To je skutečnost. Ta paní se pak v jejím článku rozčiluje, že se uvažuje o rekonstrukci a znovu vztyčení sloupu, což je prý urážka českého vlastenectví. Že to byla vzácná historická a umělecká památka, to jí jaksi nedošlo.

Toto je jen jeden z mnoha příkladů, jak dnes i profesionální žurnalisté buď schválně překrucují pravdu, nebo si nedají práci s hledáním skutečných a pravdivých faktů. Vzpomněl jsem si na rčení Sira Winstona Churchilla: "Lež má krátké nohy, ale oběhne desetkrát celý svět, než ji pravda dohoní!"

Ivo Václav Jindřich Pšeničný, Frenchs Forest

STOP PRESS. Dovídáme se, že nás navštíví **Dr. Voitech Eliáš**, svnovec pana pátera Eliáše, kdysi zde po sedmnáct let působícího katolického duchovního. V neděli 12. října bude totiž concelebrovat v kostele Holv Innocence (**1A Webb Street, Crowdon**) mši svatou, po níž pak při občerstvení proběhne v přilehlé farní hale setkání a posezení...

Restaurace v našem Národním domě je otevřena v neděli od 12 hodin. Jídla je nutno si předem objednat nejméně 2 dny předem na čísle 0481 332 643. Minimální počet objednávek je 15. To zahrnuje i "takeaways". Restaurace může být otevřena i v jiné dny, též pro soukromé oslavy, bude-li alespoň 15 objednávek.

Varhanní recitál Pavla Kohouta v Sydney

Za podpory Konzulátu ČR v Sydney vystoupí dne **19. října od 14:00** hodin v Christ Church St. Laurence (812 George Street) koncertní umělec **Pavel Kohout** s varhanním recitálem.

Srdečně zveme k účasti. Program naleznete v příloze a další informace na webu Christ Church St Laurence.

Slovenské vysielanie SBS New Radio Schedule

One hour of programming on Friday at 3pm via:

- Digital radio (DAB+) (SBS Radio 3)
- Digital TV (SBS Radio 3)
- Online at sbs.com.au/slovak (live and catch up listening)
- iPhone and android app – SBS Your Language app (live and catch up)
- Podcasts

České vysílání SBS New Radio Schedule

One hour of programming on Thursday at 5pm via:

Digital radio (DAB+) (SBS Radio 3)

Digital TV (SBS Radio 3)

Online at sbs.com.au/czech (live and catch up listening)

iPhone and android app – SBS Your Language app (live and catch up) Podcasts

EUROFEST 2014

Pro nepřízeň počasí se vystoupení konala v naší tělocvičně

Slovenská Kukabura

I obecnstvo tancovalo

Loutkové divadlo Lenky Muchové

Lenka Muchová

Melting Antarctic ice sheet, or more climate alarmism?

Peter Westmore News Weekly, September 27, 2014

Over recent weeks, a number of media outlets have reported claims that the Antarctic ice sheet is melting, some say irreversibly, with the prospect of causing rising sea levels around the world.

The Climate Council, previously the government-funded Climate Commission, headed by alarmists Dr. Tim Flannery and Will Steffen from the ANU, has just released a report claiming that, over the next century, Australia will face rising sea levels which will put vast areas of the Australian coastline at risk of inundation.

The report's conclusions come despite the fact that satellite observations of global sea levels have been conducted only since about 1992, far too short a time to yield long-term predictions.

The tide-gauge records have been collected for a far longer period; but, according to the Climate Council, tide levels – measured across Australia, which show low rises in tide levels – “should be treated with caution when considering the likely future sea level rise”.

Instead, they say, “The most useful estimates of future sea-level rise (i.e., the rise several decades or more hence) come from climate projections provided by computer models” – the very computer models which have proved to be unreliable in predicting climate change!

One of the authors of the report, John Hunter, told the *Sydney Morning Herald*, “Sydney is very vulnerable. One-in-a-hundred year [floods] by the end of the century will finish up being pretty much every day, with every high tide.

“If we're very lucky, and we only end up with the low estimate for business-as-usual [emissions], then it will be every 10 or 12 days” (*SMH*, September 17, 2014).

The problem with sea-level measurements is that the earth's surface is constantly moving, so it is very difficult to differentiate rising sea levels from falling earth levels. Even whole continents are gradually shifting, both vertically and laterally.

Because of the huge quantities of ice on the Antarctic continent and in the surrounding seas, scientists have been looking anxiously at the Antarctic to see whether there is any significant ice melting.

A recent report in *Science* magazine claimed that the 2002 collapse of the Larsen B ice shelf, a floating mass of ice on the Antarctic Peninsula, was due to global warming.

However, the latest observations from satellite of the extent of Antarctic sea ice, a measure of whether ice is accumulating or declining, shows that **sea-ice cover in the Antarctic is now at its highest level since records began over 30 years ago.**

Satellite images show 20 million square kilometres of ice surrounding the continent.

That is 170,000 square km more than last year's previous all-time record, and more than 1.2 million square km above the 1981-to-2010 mean, according to researchers.

“This is an area covered by sea ice, which we've never seen from space before,” meteorologist and sea-ice scientist Jan Lieser, with the Antarctic Climate and Ecosystems Cooperative Research Centre (CRC), told the ABC.

“Thirty-five years ago, the first satellites went up which were reliably telling us what area, two-dimensional area, of sea-ice was covered and we've never seen that before, that much area. That is roughly double the size of the Antarctic continent and about three times the size of Australia.”

Despite having predicted less ice – not more – as a result of alleged man-made global warming, alarmists have now tried, paradoxically, to blame the record extent of Antarctic ice on global warming!

Indeed, in a bizarre attempt to explain away the latest findings, Antarctic Climate and Ecosystems CRC boss Tony Worby tried to blame “the depletion of ozone” and the “warming atmosphere” for the phenomenal growth in sea ice.

On that reasoning, if the quantity of sea ice had fallen, they would have blamed it on global cooling!

The results are also being seen in the northern hemisphere. Some years ago, there were constant claims that the Arctic ice-sheet was declining in size, and would eventually disappear. Claims were also made that changes in habitat would obliterate the polar bear.

In fact, the past few northern winters have been significantly cooler. Heavier than usual snow falls have occurred across northern Europe, Russia and North America.

The extent of Arctic ice, which for a number of years was below average, has now started to rise again. The recent snow falls across Canada and the northern prairies of the United States suggest that the next winter will also be severe.

Other evidence shows that ocean-warming, which has also been blamed for both atmospheric climate change and melting of the ice caps, is not happening. Measurements of the temperatures in the North Atlantic show that temperatures there are falling, not rising.

The latest data comes at an inconvenient time for the UN Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), which is hosting the next UN international climate change conference in Paris in November-December 2014. Tony Abbott has said he will not be attending.

ČESKOSLOVENSKO NAD PROPASTÍ:

Recenze knihy *Igora Lukeše*

Bořek Šindler

Hlavní obsah této knihy je vlastně obsažen už v podtitulku, a ten zní: Selhání amerických diplomatů a tajných služeb v Praze. Ve čtenáři je tudíž hned od samého počátku vzbuzen dojem, jakoby příčinou vtažení poválečného Československa do sféry Sovětského Svazu bylo – nebo bylo především – ono selhání amerických diplomatů a jejich tajných služeb. Ať tomu tak bylo či nebylo, je tato kniha Igora Lukeše velmi poutavým čtením.

Autor poukazuje na vážné slabiny přístupu Spojených Států k jednání s Moskvou ve věci Československa, nesvaluje však vinu na uskutečnění a výsledek státního puče v Československé republice zcela na postoje Ameriky a jejich zástupců na ožehavé ploše Střední Evropy po ukončení druhé světové války. Kniha poukazuje na celou řadu zajímavých stavů a okolností, o nichž se obyčejně v souvislosti se zhroucením československých nadějí na zachování demokratických svobod ve stínu kremelských vládců neuvažuje.

Lukeš především podtrhuje, a v tom není zajisté nijak osamocen, že zastavení bleskového průniku Pattonovy armády několik kilometrů za Plzní v kritických dnech května roku 1945 bylo tragickým omylem generálů Eisenhowera a Marshalla, i když Američané tak pouze dodržovali úmluvu se Stalinem. Kniha zdůrazňuje, že toto úzkostlivé dodržování předem docílené úmluvy si samozřejmě Češi vyložili jako jen další důkaz nezájmu západních mocností na osudu malého spojence ve středu Evropy. „Komunisté dokázali vytvořit dojem... že americké rozhodnutí nevstoupit do Prahy bylo dokladem anglo-americké lhostejnosti“ (str. 66) – cituje Lukeš úsudek jednoho z pracovníků z americké Office of Strategic Services, W. S. Donovana. Lukeš cituje i depeši generála Eisenhowera velení sovětské armády, která mimo jiné praví: „Spojenecké jednotky dostaly rozkaz, že mají setrvat na linii Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice“, a také podotýká, že „... Patton později napsal, že to nebylo moudré rozhodnutí. V tu chvíli byli Rusové více než tři sta kilometrů od Prahy, zatímco Američanům nezbývala do cíle ani stovka“ (opět str. 66).

Velmi zajímavé jsou ovšem postřehy autorovy týkající se osobnosti a funkce amerického velvyslance v Praze v oněch osudných – osudových – letech zápolení o budoucnost Československa. Velvyslanec Laurence Steinhardt pobýval často a na dlouhou dobu mimo svoje pražské velvyslanectví v Schoenbornském paláci, a to především ve své právní kanceláři v New Yorku, kde se zabýval především svými vlastními soukromými záležitostmi, nesporně na úkor své diplomatické činnosti. Steinhardtova dlouhá nepřítomnost na americkém velvyslanectví v Praze se obzvlášť nepříznivě projevila těsně před vypuknutím únorové krize v roce 1948. Steinhardt tehdy přiletěl do Prahy po jednom ze svých velmi dlouhých pobytů mimo Československo, na poslední chvíli před bolševickým zahájením státního převratu.

Na druhé straně čilý sovětský zmocněnec Stalinův Valerián Zorin se dostavil z Moskvy s přesným akčním plánem v kapse, a ihned začínal podle něho jednat, zatímco americký velvyslanec si sotva začínal protírat oči. Lukeš také důrazně poukazuje na to, že Laurence Steinhardt si zachovával do poslední chvíle optimistický názor na konečný výsledek rozporu mezi československými komunisty pečlivě dirigovanými Moskvou a demokraty v ohroženém Československu spoléhajícími především na prestiž vážně nemocného prezidenta Beneše. Washington, soudí Lukeš, byl svým pražským velvyslancem po několik let informován v duchu optimizmu a naprosto mylně. Kromě těchto závěrů o tragickém pomýlení amerického velvyslance poukazuje autor této vzácné knihy i na tu okolnost, že zatímco se v Československu jednalo o budoucnost země, Steinhardt nepřestával usilovat především o navrácení majetku americkým občanům ukradeném Němci. Tuto kauzu, právě tak jako chod svoji právní kanceláře v New Yorku, upřednostňoval a zanedbával svoji velvyslanceckou funkci v Praze – podle Lukeše.

Lukeš též uvádí, že se Steinhardt obklopil v Praze spolupracovníky, jimž vyhovovalo spíše dobrodružství než pracovitost. Mnozí z nich dávali přednost ostentativní eleganci a přízni českých děvčat před diplomacií a pečlivým prováděním tolik potřebného průzkumu situace. Někteří z nich ovládali i češtinu, alespoň do jisté míry, a Steinhardtovo velvyslanectví zaměstnávalo i československé občany bez diplomatické imunity. Nechávalo se však obklopovat hustou sítí členů československé i sovětské kontrarozvědky i v době, kdy československá policie byla již do podstatné míry v rukou komunistů. Československá Státní bezpečnost, jak udává Igor Lukeš, věděla prakticky o každém tahu amerického velvyslanectví. V Lukešově pojetí „selhání amerických diplomatů a tajných služeb v Praze“ se stalo jednou z hlavních příčin ústupu Západu z Prahy. „Po ústupu z Prahy už Západ dál ustupovat nehodlal a nemohl“ – tak končí autor tuto svoji pozoruhodnou knihu na poslední stránce (str. 308).

Je k tomu ještě co dodat? Řekl bych, že rozhodně ano. Igor Lukeš nám sice prezentuje mimořádně do mnoha podrobností propracovanou studii „propasti“, v níž se Československo v oně kritické době nalézalo, je však nutno uvážit, že by k propadu československé demokracie – i té značně omezené poválečné demokracie – bylo bývalo došlo, i kdyby byla americká diplomacie v Praze byla lámala rekordy v efektivních protiakcích vůči očividným nátlakům z Kremle. Stalin vykonstruoval v té době komunistickou Kominformu, a jednou z jejích bezprostředních úloh jim jí uložených bylo podmanit Československo moskevské mezinárodní strategii za každou cenu, a to ještě před konáním květnových voleb do pražského parlamentu, bez ohledu na jakoukoli reakci Západu. To se Stalinovi podařilo. Byl si konečně i on, nebo právě on, dobře vědom příčin i následků potupné mnichovské kapitulace a bezostyšného předhození Československa Hitlerovu Německu naivním Chamberlainem v září 1938. Byli si toho koneckonců vědomi i sami Češi, a jejich reakce na nastolení Gottwaldovy diktatury se tudíž nepotkala s nepřekonatelným odporem. Hodili nás přes palubu v Mnichově, mlčky nás odepsali na Jaltě, zastavili se pár kilometrů za Plzní a ignorovali pražské povstání – co lze od nich ještě dnes čekat. Bylo to hořká pilulka – leč hořkých pilulek již Češi ve svém středoevropském koutě prožili ve svých dějinách až... V neposlední řadě sehrála podstatnou úlohu i úvaha, že právě jenom Sovětský Svaz pevně stojí za již dokonáným vysídlením Němců.

Knihy vyšla v anglickém originálu v New Yorku v roce 2012. Český překlad pořízený Janem Jirákem a Ladislavem Koepplem, a revidovaný autorem, vydalo nakladatelství Prostor v roce 2014. Igor Lukeš je honorárním konzulem České republiky v Bostonu, USA.

KOLEM TOHO MOUDRÉHO ODKAZU SVATÉHO VÁCLAVA

Vladimír Stoklasa

Svatý Václav je už chován Čechy v úctě po velkou řadu věků. Od jeho smrti uplynulo přes deset století, a jeho památka dosud nevybledla. Naopak, osmadvacátého září se nyní na jeho oslavu světí státní svátek svatého Václava. Svatováclavský chorál se stal jakousi druhou českou státní hymnou, a svatováclavská tradice zůstává dodnes ukryta v českém národním povědomí. Všichni ovšem víme, nebo alespoň tušíme, že

na postojе svatého Václava v desátém století vůči rozpínavé východofrancké říši lze pohlížet přinejmenším dvěma směry. Jako český vládce se Václav uvolil platit Frankům ročně 120 volů a 500 hřiven stříbra. Byla to slabost? Nebo to byla holá nutnost vedená moudrým uvážením? Toto dvojí nazírání, tyto dva různé postoje bývají předmětem debat mezi námi Čechy dodnes. Sklonit hlavu, ale přesto odolávat náporu početné přesily souseda – anebo se postavit jeho nátlaku vojenskou silou, a čelit porážce? Člověk nemusí být ani vzdělaným historikem a bude mu celkem jasno, že ten Václav se rozhodně asi nijak neplazil před Franky po kolenou. Konečně ani těch stovacet volů a pětset hřiven stříbra nevypadá na nic moc, ať už jeden zná či nezná obsah té hřivny.

Koncept vykupování klidu přijatý Václavem nesdílel jeho bratr Boleslav, a česká historie praví, že právě proto nechal Boleslav Václava úkladně zavraždit: hodlal se ujmout jeho křesla a Němcům se postavit. Česká historie vysvětluje Václavův smířlivý postoj vůči mocnějším sousedům jeho křesťanským vychováním, kdy na něho v dětství mocně působila osobnost jeho babičky Ludmily, svaté Ludmily, a nikoli jeho vlastní matky Drahomíry z kmene polabských Slovanů. Nesmířitelná Drahomíra, chtivá odplaty za ponižování Polabanů, praví dále česká verze dějin těch dob, zorganizovala Ludmilinu vraždu. Svatováclavská tradice tak v sobě chová pověst o dvojnásobném zabití: umírněného vládce a jeho křesťanské báby. Zabití nepohodlných osob nebylo ve středověku ničím výjimečným, a i britská historie královských rodů je s vražedným odstraněním následníků trůnu obeznámena až příliš dobře.

Boleslav se stal novým vládcem, odmítal Frankům prokazovat pokoru, ale jeho postup ovšem stejně nakonec vedl k vleklým krveprolitím. Geografická blízkost mocných sousedů si prostě vyžadovala dávání přednosti rozumové úvaze a zvolení dohody před neuváženým vzdorováním holé nutnosti. Polabští Slované, usazení podél obou stran Labe až po Hamburk, byli Germány postupně zdoláváni, a zachování české identity nebylo proto asi žádnou hračkou. Pohled na mapu Evropy nám dodnes napovídá, že zaklesnutí Čech do samého srdce Germánie nemohlo být nikdy vojenskou výhodou. Ostatně, po odchodu Keltů na západ drželi po trvání dobrého půltisíciletí Čechy i Moravu právě Germáni, a z jejich hlediska šlo spíše o zpětné dobývání ztracených končin. Českým vládcům samozřejmě pomáhal k uchování identity Českého království i věnec hraničních hor na jihu, na západě i na severu.

O boje nebylo v Čechách nikdy nouze. Nebylo ani nouze o vražedné bitky a násilná obsazování přemyslovských trůnů. Čechům se dokonce podařilo vytvořit za panování rodu Přemyslovců situaci, kdy český král – jako jeden z kurfiřtů Říše – vykonával podstatný vliv na německou politiku. Po nastolení Lucemburků v Praze byl tento vliv svým způsobem fenomenální. Ovšem i Lucemburk z Prahy Říši vládnoucí znovu posílil svatováclavskou tradici a není samosebou, že i jeho prvorozený syn a nástupce, jak na trůně Českého království, tak na říšském císařském stolci byl právě Václav, Václav IV! Po smrti tohoto Václava pak došlo k válečnému odporu proti Římu, ale fakticky proti německé Říši – a odpor husitů není nemožno srovnávat s odporem Boleslavovým po zavraždění svatého Václava o pět století mu předcházejícím.

V druhé polovině patnáctého století se snaží – bezvysledně – český král Jiří Poděbradský uskutečnit souzvuk evropských království, ale po nedlouhém panování Jagellonců osazují český trůn Habsburkové, a nebudeme možná příliš daleko od pravého stavu věcí, když zařadíme i bělohorskou epizodu do kategorie boleslavských pokusů o vojenský odpor proti mocným sousedům, ukončený potupou.

Dnes jsou Češi součástí prakticky všeevropské federace, a tak doufají být ušetřeni zbytečných pokusů o další marné vzdorování mocnému sousedu. Teprve budoucnost ukáže, zdali bude Evropská Unie schopna – a také ochotna – opravdu držet a udržet rozpínavost Němců na uzdě. Svatováclavská tradice a z ní plynoucí historická poučení pomáhá Čechům nepřestávat si uvědomovat svá faktická omezení malého národa vůči početnějšímu a mocnějšímu sousedovi. Je třeba též možno shledávat a nalézat v uvážlivé moudrosti svatého Václava varování před zbrklými podněty boleslavské ráže a nevzdorovat bez skutečné naděje na trvalý úspěch vymknout se z hrsti geografické skutečnosti. Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím...

VZPOMÍNKA NA DÍLO KATA JANA MYDLÁŘE V ROCE 1621

Štěpán Skřivánek

Po celých deset let – od roku 1621 do roku 1631 – chodili Pražané kolem hlav českých pánů uťatých při hromadné popravě na Staroměstském náměstí. Ty uťaté hlavy byly vystaveny na staroměstské věži Karlova mostu, a nebyl to jistě příjemný pohled. Když v srpnu 1618 odbojní čeští stavové provedli na pražském Hradě neuváženou defenestraci habsburských místodržících Martinice a Slavaty, a vzápětí nato zvolili v příštím roce za českého truckrále Fridricha ze vzdálené Falce, nemohli ani očekávat nic jiného než rozhořčení Habsburských vládců zvolených českými stavy před nějakými sto lety za naprosto legitimní české vládce. Po dosazení Fridricha na český trůn pak přitáhlo ku Praze vojsko katolické ligy povolane Habsburky, porazilo české povstalce na hlavu v bitvě na Bílé hoře, truckrál Fridrich uprchnul zpět do rodné Falce a odbojní stavové pak neušli potrestání. Hlavy těch popravených potom trčely po deset let na věži Karlova mostu pro výstrahu všem, kdo by se snad opět zamýšleli vzbouřit. Sejmuty byly až za dočasné okupace Prahy protestantskými Sasy.

Když se dnes mezi Čechy přetřásají následky té neslavné potyčky na Bílé hoře, obvykle se spíše zdůrazňuje následný exil nekatolíků a jeho zhoubné důsledky pro život v Čechách v dalších staletích. Nekatoličtí čeští stavové určitě pokládali za samozřejmost, tak jako to dodnes mnozí Češi pokládají za samozřejmost, že defenestrace Slavaty a Martinice byla naprosto oprávněná, a že dosazení protestanta Fridricha Falckého – muže zcela neznalého poměrů v Českém království – se nepochybně mělo potkat s úspěchem, a že mocný rod Habsburků snad měl složit ruce v klín a neprotestovat. Habsburští vládcí však reagovali úplně jinak, a z jejich hlediska nemohlo být a nebylo ani divu. Uvažme, že v Českém království proběhlo – jak to asi vnímali oni – celé šestnácté století v hlubokém míru, pokoji a náboženské toleranci. Turecké nebezpečí bylo odvráceno, rod Habsburků povoláný na český trůn volbou Čechů v roce 1526 účinně uchránil jejich království před hrozbou islámu, a habsburské katolictví nebylo Čechům násilně vnucováno. Protestanté nebyli pronásledováni. Císař Rudolf, ve Vídni sice nijak oblíbený, setrval v Praze jako v sídle císařství, učinil z Prahy skvělé středoevropské centrum vědy a umění, a nashromáždil tam obrovské císařské sbírky a poklady nedozírných hodnot. Jeho zákonný nástupce Matyáš ovšem Prahu jako královské sídlo potom opustil, dal přednost Vídni, a byl to právě on, kdo byl po defenestraci nahrazen Fridrichem ze vzdálené Falce. Odbojní čeští stavové ovšem jakoby tak byli píchli do vosího hnízda. Vosy se vyrojily.

Jistěže může existovat celá řada pohledů na odboj českých stavů proti habsburské Vídni, a proti Habsburkům samým jako rodu vládnoucímu České koruně. Z hlediska mocných katolických Habsburků šlo o vzpouru proti legitimnímu králi, a taková vzpoura volala po trestu, ne-li přímo po pomstě. K pomstě došlo hned několik měsíců po prohrané – Habsburky vyhrané – bělohorské bitvě. Byla to krutá pomsta a jednou z jejich úvodních kapitol byla potupná veřejná poprava dvacetisedmi pánů a rytířů na Staroměstském náměstí v červnu roku 1621, takřka jen několik měsíců po bělohorské bitvě. Tehdy běžně používané pražské popraviště u „šibeniční fortny“ pod žižkovským vrchem úmyslům Habsburků nevyhovovalo. Habsburkové měli v úmyslu zcela výjimečně potrestání povstalců. Bylo přece třeba Čechům předvést přímo ve středu města Prahy, co potká vzbouřence proti královskému majestátu. Tam na Staroměstském náměstí za víření bubnů se toho dne pustil do díla kat Jan Mydlář, a hlavy vzbouřenců začaly padat. Lékařskému učenci Janu Jesenskému byl dokonce před stětím hlavy vytržen i jazyk. Na tom nebylo dosti – uťaté hlavy byly ostentativně vystaveny na mostecké věži pro výstrahu všem ostatním, a tam pak i zůstaly viset po dlouhých deset let. Jistěže – popravy nebyly na počátku sedmnáctého století v Evropě nic obzvláště pozoruhodného. Poprava na Staroměstském náměstí nařízená domem Habsburků byla však popravou hromadnou, a to pozoruhodné bylo. Nejen Vídeň sama, ale i v roce 1618 za defenestrace z oken vyhození čeští katoličtí místodržitelé trvali na odplatě za vzpouru protestantských provinilců.

Hromadná poprava vykonána, uťaté hlavy na výstrahu vystaveny, a pak došlo na hromadné čistky. Svým způsobem to byla v dnešním českém slovníku normalizace poměrů. Majetky nekatolíků byly konfiskovány a rozděleny mezi cizí šlechtu a kdo hodlal setrvat ve víře protestantské, byl nucen České království opustit. Tricetiletá

válka pražskou defenestrací zahájená ovšem pokračovala. Protestantská armáda Švédů sice ještě v roce 1848 dorazila do Prahy a obsadila Malou Stranu, po vyhlášení westfálského míru však z Prahy s uloupenými poklady nahromaděnými králem Rudolfem brzy opět odtáhla. Začalo platit heslo, že komu patří kraj, ten smí určovat a trvat na náboženství poddaných. A kraj český patřil katolickým Habsburkům, i byli podle toho principu zcela oprávněni trvat na katolictví svých zemí. Protože valná část české šlechty nebyla katolického vyznání, a nechtěla se poddat a obrátit se na víru katolickou, odešla raději do exilu a s ní i špičkoví vzdělanci – včetně Českých bratří v čele s renezančním velikánem Komenským. Ostatní se prostě museli podrobit habsburskému režimu a mlčet.

Bělohorská porážka byla tedy ihned doprovázena pomstou a nelitostným výkonem hromadné popravky vzbouřeneckých vůdců, dalekosáhlými konfiskacemi sídel a majetků šlechticů a exilem nekonformistů. To všechno silně oslabilo vývoj české vzdělanosti na dobrých dvěstě let, a ta se potom, zpola zázrakem, probudila k novému životu. Není tedy ani divu, že po znovuzřízení české samostatnosti v roce 1918 došlo v zápalu radosti k jistým nehoráznostem a nepředloženostem, včetně odstranění Mariánského sloupu z míst, kde kat Jan Mydlář před třemistý lety utínal hlavy vzbouřenců. Jak všichni velmi dobře víme, nebyla dlažba Prahy v té době polita českou krví naposledy.

SVĚT: Yes, we can, aneb O holubičkách a jestřábech

neviditelnypes.lidovky.cz 18. 8. 14 *Luděk Frýbort*

Tak on B. H. Obama přece jen vydal příkaz k zásahům proti silám syrsko-iráckého chalífátu, nebo jak si ten spolek říká. Sice trochu opožděně a s omezeními – muselo mezitím dojít k hrůzným projevům náboženské zášti – ale vydal. S konečnou platností tak opustil základní předpoklad, na němž postavil svou prezidentskou kariéru: že bude dělat všechno jinak a líp než ten trouba Bush, co by pořád jen kolem sebe střílel a bombardoval. Že byl G. W. Bush prezidentem války, avšak on bude prezidentem míru. A hle, pár let minulo a milý Obama už dělá všechno vcelku stejně jako trouba Bush, ledaže tak napolovic a bez valného přesvědčení. Zařadil se tak mezi politiky, pro něž je hlavní vyhrát volby a povystoupit v kariéře, pak už se to nějak udělá. A ono se pendrek nějak udělá. *Yes, we can...* no jistě. Každý něco *can*. Ale co?

Jinak ho chápu. Jedna věc je stát na volebním řečništi a vyhlašovat, jak ukončím ty nesmyslné pranice kdesi na druhém konci světa, jak odvolám intervenční jednotky, rozdám rozhašteřeným národům a sektám několik dobře míněných rad – a ony si už své záležitosti uspořádají samy. Druhá věc je sedět v prezidentské pracovně, kde mu prší na stůl hlášení zpravodajských služeb plná tajných, ještě tajnějších a úplně nejtajnějších informací, jaké se veřejnosti do uší netroubí a do novin nepíší, ale žádají si rychlého a rázného rozhodnutí. Přitom se každá chyba vymstí, je ale obtížné, ne-li nemožné neudělat chybu. Tu mu pak ovšemže budou jeho skrytí i zjevní odpůrci s chutí omazávat o nos... jo, není žádná legrace být nejmocnějším mužem planety. Riziko selhání je v té roli nepoměrně vyšší než naděje úspěchu a odchod s bžundou pravděpodobnější než s vavřínem slávy. Div, že o tak nevděčný melouch ještě někdo stojí.

Příčinou selhání v těch blízkovýchodních patáliích byl a jest špatný odhad; a příčinou špatného odhadu narážení na kopyto vlastního způsobu myšlení, vlastních civilizačních hodnot a tradic. Pastí, do níž se polapí nejmocnější muž planety, se může stát pokus o přesunutí zodpovědnosti na byrokraticky rozbředlou organizaci, jakou je celá přeslavná OSN. Který státník podlehne takovému pokušení, zanechá své dílo nedokončené k radosti a posměchu onoho věčného lidského typu, který vždy všechno ví líp a všechno by udělal správněji, kdyby mohl. Té chyby se dopustil G. W. Bush, učiniv podmínkou irácké kampaně nalezení hmatatelného důkazu jaderného zbrojení. Pochopitelně nebyl Saddám Husajn blázen, aby čekal, až mu komisaři OSN takový důkaz vyštourají; nebude daleko skutečnosti, že dal kompromitující materiál včas přesunout do bratrské Sýrie nebo ještě bratrštějšího Ruska. I nevíme a nikdy vědět nebudeme, bylo-li jakých zbraní hromadného ničení, jen prezident Bush na svou chybu doplatil, stav se nejvysmívanější figurou své doby.

Nutno ocenit, že jeho váhavý nástupce tu chybu neopakuje, ponechav si zásahy proti sunnitským džihádistům ve vlastní režii, třebaže s důrazem nevelikým.

Chybu, spočívající ve špatném odhadu protivníkovy myšlení, bych G. W. Bushovi ani zvlášť nevyčítal. My v Evropě jsme v tom ohledu otrkanější, ale co chcete od Američana. Demokracie, oddělení státních záležitostí od náboženských, sekulární právní řád a jiné takové věci jsou pro něj tak samozřejmé jako vzduch k dýchání; obtížně si dovede představit, že by to někde také mohlo chodit jinak a obráceně. Myslí si – nojo, on je to v těch nepochopitelných končinách mezi Nilem a Eufratem samý diktátor a samé sektářské vzteky, to proto, že tam ještě nikdo nepřišel a neukázal těm v jádře hodným lidičkám, koukněte, miláčkové, takhle se dělá demokracie. My jim to ale teď ukážeme a oni se dozajista našeho příkladu radostně chopí a po překonání určitých těžkostí budou... no, ne hned, jako Amerika. Ale aspoň se budou demokratickému standardu blížit. A ono houbičky. Proč?

Protože k tomu v zemích islámského Východu chybí podmínky. Základem demokratické praxe je volební řád. Občané, každý dle svého smýšlení, udělí svůj hlas některé ze stran, levicové, pravicové nebo něčemu tak uprostřed. Který z politiků zvítězí, vytvoří vládu, popřípadě slepí nějakou koalici; který podlehne, sebere bez řečí svá fídlátka a čeká na další příležitost. Pokud tedy ovšem nedá přednost místečku v nějaké dozorčí radě, ale to nechme pro tentokrát stranou. Vše v jedno shrnuto, je (nebo by aspoň měla být) demokracie soutěží myšlenek. To ale v případě muslimského Východu neplatí, platit nemůže a ani nesmí: myšlenka tam přichází v úvahu jen jedna, nepochybná a nezpochybnitelná, samým Bohem daná, myšlenka islámu. Západní volič, zklamav se v partaji, již dal svůj hlas posledně, si příště vybere jinou; to muslimský volič nemůže. Ale snad abychom si tuto drobet zamotanou záležitost přiblížili příměrem z vlastních dějin.

Poslyšme zprávu, dejme tomu, z roku 2024: *Ozbrojené tlupy Soběslaviců se zmocnily Klatov a táhly dále ku Praze, avšak v půli cesty se střetly s valným vojem Bedřichoviců. I strhla se oboustranně krvavá, nenávistiplná bitva... Co? Že blbnu? Blbnu, připouštím, ale v dobrém úmyslu: přiblížit laskavému čtenáři příčiny a okolnosti současných nenávistných mazců, zmítajících pláněmi Sýrie a Iráku. Nejde v nich totiž o nic příliš jiného. Srovnajme: Roku 1173 zemřel český král Vladislav II., zanechav po sobě dva syny, Bedřicha a Soběslava. Kolem obou pretendentů přemyslovského stolce se záhy vytvořily strany a zápolily spolu se střídavým štěstím o moc a titul knížecí, až Soběslav, ztrativ bitvu na místě v okolí pražském, zvaném podnes „Na bojišti,“ svému soku definitivně podlehl. Jak si dál počínala strana Soběslaviců, již dějiny nepraví. Asi nijak. Ostatně je to dokonale jedno. Nyní obraťme list v knize dějin o půl tisíciletí zpět. Roku 661 našeho letopočtu zahynul dýkou vraha čtvrtý a poslední chalífa z rodu Muhammadova, jeho synovec a zároveň zeť Ālī ibn Abī Tālib. Zanechal po sobě dva syny, Husajna a Hasana, z nichž jeden po něm mohl a měl v hodnosti chalífy následovat, avšak nenásledoval; moc a s ní i chalífát na sebe strhl rod Umájovců. Přívrženci Ālīho synů se s tím nemínili smířit, nazvali se Stranou Ālīho (Sī'at Ālī) a zahájili proti uzurpátorům dodnes v různých variacích a intenzitě trvající boj.*

V čem tkví rozdíl mezi oběma případy... víceméně v tom, že dnes už s výjimkou historiků málokdo ví v království českém, že nějakí knězi Bedřich se Soběslavem vůbec kdy žili a o moc a titul se znesvářili. Rivalita stoupenců Ālīho a jeho odpůrců však trvá a bezpochyby trvat bude v nesmířitelném antagonismu ší'itismu[1] a sunnitismu. Přičemž věroučné rozdíly mezi oběma směry jsou vcelku zanedbatelné; oba vycházejí z doslovného, v koránu obsaženého znění poselství Prorokova, na němž je nemožno, ba nemyslitelné, něco měnit: jak každé muslimské dítě ví, jest autorem koránu sám Alláh a jakýkoli pokus o revizi by byl urážkou Nejvyššího. To se ví, logika dějin, potvora, nadělala zejména v ší'itismu všelijakých odchylek a derivátů, ale ani ty se netýkají základní myšlenky islámu (kdo si polistuje v koránu, mohl by se ptát, je-li v něm vůbec nějaká myšlenka, ale také to nechme pro tentokrát stranou), nýbrž vesměs vztahy osobní a dynastické. Podle toho také dopadají v zahradě Alláhově jakékoliv volby: sunnitě volí sunnity, ší'ité ší'ity, ismailité, aláwité a jiní -ité zase své kandidáty. I nemusely by se konat volby, stačilo by čas od času uspořádat sčítání lidu s udáním náboženské příslušnosti, neměnné, každému už v kolébku vložené. Jenže vykládej to západnímu státníkovi, jemuž je drahá představa světa sjednoceného pod praporem demokracie, jen to vzít za ten správný konec.

Není takového konce. Není žádného *yes we can*, platného pro všechny země a národy této kropenaté planety. Je jen sbírka kultur a civilizací, nesourodá, nekompatibilní, co platí pro jednu, neplatí pro druhou. Ledaže hostí kropená planeta civilizace smírné, nevybojné, s nimiž je více či méně snadné pořízení, a civilizace opačného rázu, s nimiž je pořízení bidné, popřípadě vůbec žádné. Co s tím... snad jen si hledět vlastního zájmu, jako si i ostatní hledí. Nechtít být spasiteli, obdarovávatelem a z louží vytahovatelem všem od pólu k pólu, nikdo to neocení, až na ty prachy ovšem. Raději dohlížet, neděje-li se v některém nepokojném koutě světa něco našim zájmům odporujícího či nebezpečného; pakli ano, přiměřeně zasáhnout, i kdyby se všechny holubičky míru v tu ránu po...skvrniti měly. Přiměřený zásah je pak takový, který celou záležitost ukončí, ne rozvrtá a nechá být. Zmíněný zájem nemusí být vymezen geograficky; lze do něj zahrnout ostrůvky vlastního civilizačního způsobu v onom ďáblově kotli zvaném Blízký východ, tedy především Izrael; mimoto i různé kopty, maronity, chaldejce a jiná křesťanská vyznání, co se jich tam udrželo navzdory půldruhatisícileté vládě islámu, teď ale mají na kahánku. Jelikož jako bych už četl zlostné reakce na tyto řádky, hovořící o zbytečnosti, ba zavrženíhodnosti všech náboženství, křesťanského nevyjímaje... nu, nechci odpovídat v témže tónu. Nejsem žádný ukázkový křesťan, vlastní zkušeností však znám místa, kde křesťanství je hlavním indikátorem příslušnosti k civilizačnímu způsobu. Našemu způsobu, kdyby to pořád někomu nedocházelo; nemělo by nám být lhostejné, jak je s ním zacházeno. Pakli to někomu lhostejné je, třeba se probudí, až se jeho vlastní okolí stane takovým ostrůvkem. Nemusí to trvat ani moc dlouho.

Prezident Obama už asi ví, že se zapletl do vlastní rukou upředené pavučiny, z níž mu bude obtížno se vyprostit. Buď navzdory svému poněkud unáhlenému rozhodnutí znovu a v dostatečné síle povolá na bojiště Blízkého východu pozemní jednotky – dle starého válečného pravidla lze za pacifikované pokládat pouze území, na něž vstoupila noha pěšáková – což urychlí průběh akce, ale našťve si tím onu část americké veřejnosti, která svého času chápala jeho *yes, we can* jako příslib bezproblémové budoucnosti. Což mu sice může být jedno, jelikož potřetí už kandidovat nemůže, přesto by asi nerad vešel do dějin jako břídil, který zvrтал, nač sáhl. Nebo bude pokračovat v zásazích jedna raketa tuhle, druhá tamhle, aby se neřeklo, že nedělá vůbec nic; v tom případě bude blízkovýchodní problém dál kynout a bobtnat, z místa na místo se přesouvat, blázinec čím dál nenávistnější, sám sebou se živící, jež už nevyřeší nikdo, ani kdyby si obě nohy za krk dal.

Holubice nebo jestřáb, toť věčná volba státníkova. Pro demokratického politika, jehož kariéra závisí na přízni veřejnosti, je výhodnější být holubicí; důsledky jeho nečinnosti – nebo činnosti jen aby se neřeklo – se nedostaví hned, ale až po čase, kdy už bude z politické hry venku. Jestřáb jedná; a v každém jednání je skryto riziko, že výsledek se v té či oné míře nebude rovnat záměru. Stane-li se tak, veřejnost mu jeho pochybení spočítá, z hrdiny se stane otloukánek. I jest nevhodné být jestřábem v podmínkách demokracie. Přesto: všemi diplomatickými masťmi mazaný Henry Kissinger v čase vrcholící obamiády předpověděl, že budoucnost ještě ocení G. W. Bushe. A vida, jeho předpověď se začíná plnit. Snad že demokracie potřebuje jak své holubice, tak své jestřáby. Holubičky v dobách klidných, kdy stačí udržovat demokratickou mašinku v chodu; ale když se svět podobá sudu střelného prachu a doutnák dohořívá, je lépe, chopí-li se činu jestřáb. A to i za cenu, že tím svým křivým zobákem občas klofne vedle.

Hannover, 15. srpna 2014

[1] Apostrof čtème jako hluboko v hrdle tvořený, poněkud dávivý zvuk, vlastní semitským jazykům.

SVĚT: Džihád je naše cesta... smrt je naše přání

neviditelnypes.lidovky.cz 25. 8. 14 Pavel Mareš

Brigády al-Kasám v zobrazeném tweetu prohlašují: „Náš boj pokračuje. Alláh je náš cíl, Prorok náš vůdce, džihád naše cesta a smrt pro Alláha naše nejvyšší přání.“

Takový protivník pochopitelně nemůže stát o žádné příměří. To je jen zbytečné zdržování na jeho cestě k cíli. Věrný Alláhův bojovník na ně může nanejvýš z taktických důvodů dočasně a naoko přistoupit, jestliže mu to poskytne nějakou

výhodu, ale uzavřít mír trvalý by bylo vlastně zradou jeho poslání. Proto také Hamás všech deset příměří, vnucených mu beztoho jen vnějším tlakem, porušil – a nic jiného se ani nedalo čekat.

Hamás nikdy kapitulovat nebude, i kdyby celá Gaza ležela v rozvalinách. O přežití mu vůbec nejde, vždyť jeho nejvroucnějším přáním je položit život za Alláha. Ze stejného důvodu nebude šetřit ani své ženy a děti a bez nejmenších skrupulí je postaví do palebné čáry. Vydělá na tom hned dvojnásobně – smrt jim přinese věčnou slávu a „sionistickým vrahům“ nesmyitelnou hanbu. Ti lidé prostě uvažují docela jinak než zbytek lidstva, a proto najít s nimi společnou řeč je možné jen tak, že začneme uvažovat stejně jako oni. Prakticky to ovšem neznamená nic více a nic méně než přijmout islám.

Má to ovšem háček. Nesmiřitelná nenávist panuje nejen ve vztahu muslimů k džaurům (nevěřícím psům), ale i mezi muslimy různých směrů navzájem. Šíité a sunnité se mezi sebou potírají neméně rozhořčeně, jako společně potírají židy a křesťany. Přijmout islám by tudíž mohlo znamenat přijít z louže pod okap, pokud si ne zvolíte tu správnou větev islámu. Takže ani tomu, kdo by na takovou konverzi případně měl i žaludek, by nakonec nemusela být nic platná. Že islám je náboženství barbarsky krvavé a kruté, dokládá nejen turecká genocida Arménů v minulém století, ale i video z popravy amerického novináře Jamese Foleyho, které právě koluje na internetu, stejně jako současná genocida jezidů v Iráku. Politkorektníci to samozřejmě nazývají výstřelky a svádí je na jakési „extrémisty“, jenže „umírněný islám“ je chiméra asi stejně reálná jako „mírné těhotenství“. Buď někdo muslim je, a pak je povinen šířit Alláhovu slávu všemi prostředky, oheň a meč nevyjímaje, nebo si na muslima jen hraje.

Západní svět před touto pravdou stále ještě strká hlavu do písku. Stále si myslí, že s Hamásem se nakonec dá přece jen nějak dohodnout. Je na čase, aby si Obama i EU přestali lhát do kapsy a vzali konečně na vědomí, že Hamás o žádné příměří ani žádnou dohodu nestojí a i kdyby je přijal, stejně je zase poruší jako dosud vždycky. Jinak by totiž zradil islám a Alláh by ho zavrhl. Sekularizované politické špičky USA a Evropy hrůzu zavržení od Boha asi už vůbec nedokážou pochopit, protože uvažují pouze racionálně, a proto s islámem obecně a Hamásem zvláště nikdy nenajdou společnou řeč.

Obyvatelé Izraele žijí dnes a denně pod velice reálnou hrozbou, že budou „vymazáni z mapy“. Ta možnost není jen teoretická, Írán na své atomové bombě pracuje neúnavně dnem i nocí. K čemu ji asi potřebuje, není nutné hádat, Ahmádínežád se o tom vyslovil docela jednoznačně. Svět jen krčí rameny a neslaně nemastně vyhrožuje sankcemi. A „spící agenti“ al-Kaidy zatím v USA i v Evropě čekají na povel k akci. Nikdo neví, kde všude jsou a kolik jich celkem je, ani o jejich plánech, stejně jako nikdo neměl tušení o přípravách na 11. září ani o tunelech pod izraelskou hranicí. A jsou odhodláni ke všemu, ba nemohou se ani dočkat, až budou moct zemřít pro Alláha.

Tak co s tím? Existuje vůbec nějaké řešení? Přiznám se, že nevím. Možná to vyzní trochu cynicky, ale jedno řešení se tu nabízí skoro samo – totiž právě to, po kterém Alláhovi bojovníci tak nevýslovně touží. Splnit jim to přání a poslat je všechny nejkratší cestou do toho jejich vysněného ráje. Možná, že Izrael nakonec ani nebude mít na vybranou, pokud sám nebude chtít položit hlavu na špalek. A svět by mu za to musel být jedině vděčný, protože – řekneme si to na rovinu – islámský fanatismus je smrtelným nebezpečím nejen pro Izrael, ale pro celou naši planetu. Komu nezáleží ani na tom jediném vlastním životě, který má, bude se tím méně ohlížet na životy ostatních.

Ach ano, bylo to krásné, snít o míru a spolupráci mezi arabskou Palestinou a židovským Izraelem, ale teď je nejvyšší čas konečně se už probudit.

BLÍZKÝ VÝCHOD: Palestinští vězni v Izraeli

19. 8. 14 © Ulrich W. Sahn, přeložila Ivana Kultová, www.wilberforce.cz

Izrael hodlá do budoucna zamezit přísunu „platů“ od úřadu Autonomie Palestincům drženým v izraelských věznicích. Podle zákonů tohoto úřadu dostává každý vězeň

odsouzený za teroristické násilí asi tři sta eur měsíčně. Obyčejní zločinci jako lupiči nebo zloději aut žádnou měsíční mzdu od palestinské vlády nedostávají.

Čím delší je věznův trest, tj. čím více izraelských obětí má na svědomí, tím víc peněz dostává; mohou to být každý měsíc až tři tisíce eur, což odpovídá platu palestinského ministra. V době uvěznění financuje úřad i obživu jeho rodinných příslušníků. Jakmile vyjde vězeň na svobodu, může počítat s velkorysým odškodným a dalšími měsíčními platy. Odsouzení hromadní vrazi sedící v izraelských věznicích tak dostávají mnohonásobek platu úředníka či policisty ve službách palestinské vlády. Průměrně Palestinec podle údajů palestinského statistického úřadu vydělává asi čtyři sta sedmdesát eur.

K teroristům pobírajícím odškodné patřil podle jednoho izraelského seznamu též Abú Músá Atía, jenž sekerou zavraždil Izáka Rotenberga, který přežil holocaust (zachránil se útekem z koncentračního tábora Sobibor). Nejvyšší možnou kompenzaci obdržel Isa Abed Rabbo, jenž v roce 1984 nedaleko Betléma usmrtil dva studenty Hebrejské univerzity. Kromě bonusu ve výši pětácti tisíc eur mu úřad Autonomie nabídl uhrazení nákladů na jeho svatbu. Podle sdělení ministra pro vězně Isy Karakiho jde o „humanitární pomoc“, jež má vězňům umožnit začít v životě znovu.

Podle vlastních oficiálních sdělení poukázal úřad Autonomie jen v roce 2012 vězňům v přepočtu asi 55 milionů eur a zhruba stejnou částku jejich rodinným příslušníkům. Je to přibližně šestnáct procent zahraniční pomoci Palestincům na výstavbu jejich budoucího státu. Další příspěvky dostávají rodiny „mučedníků“ (pachatelů sebevražedných atentátů) od ministerstva sociálních věcí a z jiných zdrojů.

Vzhledem ke kritice, které se dostává západním státům jako USA a členským zemím EU za to, že svými penězi zasílanými jako pomoc Úřadu autonomie financují teror proti Izraeli, potvrdil palestinský vládní mluvčí Ehab Bessaiso plánované přejmenování „Ministerstva pro vězně“ na „Úřad pro záležitosti vězňů“. Změna názvu má sloužit jako politický i právní pláštík, aby už dárcovským zemím nemohl nikdo vytýkat, že financují teroristické útoky proti Izraeli. Azzam Al-Ahmad, člen ústředního výboru hnutí Fatáh, na tiskové konferenci potvrdil, že povolil nátlaku dárcovských zemí, aby vězňové a rodinní příslušníci mučedníků nedostávali plat z vládních peněz. Peníze poplynou dál, jenže z jiného hrnce pod jiným názvem.

Ministerstvo pro vězně mělo dosud měsíčně k dispozici 12 milionů dolarů, a tedy třetí nejvyšší rozpočet ze všech vládních úřadů v Ramalláhu. Zatím není jasné, jak hodlá Izrael přisunu peněz vězňům zabránit.

V květnu a červnu se v médiích objevovaly zprávy o šedesátidenní hladovce palestinských vězňů v administrativním zadržení. Podle vojenských zákonů mohou izraelští soudci Palestince na obsazených územích uvěznit na šest měsíců, aniž by museli během procesu předložit obhájčům přitěžující důkazy. A to z důvodů prozatímního utajení záležitosti, která se ještě vyšetřuje a kdy se například hledají další pachatelé. Administrativní zadržení může být prodlouženo.

Tato metoda odporuje všem pravidlům řádného soudního postupu, a to i podle izraelského občanského práva. Jeden právník vojenského soudu na dotaz sdělil, že se v případě administrativního zadržení jedná o zvlášť nebezpečné osoby stojící v pozadí teroru. Administrativní zadržení zavedli Britové v době Mandátu. Dnes se jej používá na obsazených územích, kde platí osmanské, britské, jordánské, izraelské a palestinské právo.

Těch zhruba devadesát stávkujících vězňů přežilo, protože sice odmítali nucené vyživování, ale tekutiny a pilulky obsahující cukr, vitamíny a minerály nikoli. Stávku ukončili údajně proto, že je mezi nimi mnoho zbožných a přede dveřmi byl postní měsíc ramadán, kdy je po západu slunce předepsána slavnostní hostina.

ROZHOVOR PRO PARLAMENTNÍ LISTY

Libuše Frantová

Z nepotrestané viny vyrůstá vina daleko větší, varuje advokát Milan Hulík

Václav Havel byl statečný disident, ale po listopadu 89 podle advokáta Milana Hulíka toho hodně pokazil. Zazlívá mu přílišnou shovívavost k představitelům totalitní moci, která způsobila devastaci morálky za posledních pětadvacet let. „Z nepotrestané viny vyrůstá vina daleko větší. Nepotrestaný pachatel v trestné činnosti pokračuje, a ještě

na vyšší úrovni, protože mu stoupne kriminální sebevědomí. Ten systém, který se vytvářel, začal přejímat hodnoty nepotrestaných exponentů minulého režimu, jejich způsob života, jejich filozofii. A mladí lidé mají tendenci kopírovat. A když vidí, že se těmto lidem daří, že je nikdo nepotrestal, že naopak profitují díky svým kontaktům, vazbám, známostem, konexím, majetkům, tak se samozřejmě začali chovat stejně,“ vysvětlil v rozhovoru pro Parlamentní Listy.cz právník, proč je podle něj situace ještě v některých případech horší než za minulého režimu. Hovoří o justiční mafii, která si zprivatizovala spravedlnost v této zemi.

Za minulého režimu jste byl jedním z mála advokátů, kteří obhajovali disidenty, a dnes potkáváte soudce, kteří disidenty soudili. Jak hodnotíte současnou justici, změnila se k lepšímu, nebo ji ovládá justiční mafie, jak o některých kdysi mocných představitelích justice hovořila exministrně spravedlnosti Marie Benešová?

Pokud se justice hodnotí negativně a nazývá se justiční mafii, nemůže to zahrnovat všechny soudce. To není pravda. Zním řadu mladých soudců, kteří jsou na úrovni, znají jazyky, jsou garantem justice skutečného právního státu. Na druhou stranu se najdou v každé justici soudci, kteří nejsou na úrovni, odborně nerostou, ale označení mafie je podle mne nutné vztáhnout ani ne tak na vlastní souzení, i když jsou samozřejmě některé strašně křiklavé případy, zejména politického rázu, které potom u Vrchního nebo Nejvyššího soudu končí ve prospěch těch lidí, kteří nějakým způsobem profitovali na bývalém režimu, ale je to správné označení spíš pro tu organizační a řídicí složku justice, což se ukázalo na případu bývalé první náměstkyně Hany Marvanové a Krajského soudu v Ústí nad Labem, kdy vedení soudů ovládli lidé, kteří si hrají na vlastním písečku. Ale zejména, což je nejhorší, došlo k propojení, jednak z důvodu příslušnosti k jedné generaci a jednak studia na plzeňské právnické fakultě, nějakého jednotícího momentu, který dal tyto lidi dohromady. A oni spolupracují takovým způsobem, že se to projevuje v neprospěch justice. A to může sahát až do těch mafiózních praktik, protože příslušníci této mladé generace, která dostudovala po převratu, zejména v posledních deseti, patnácti letech, se snaží ovládat justici, sami chtějí rozhodovat o tom, kdo bude přijat za soudce, snaží se o přijímání svých soupečů, lidí nejen stejného věku, ale i stejného smýšlení. Jsou to lidé, kteří dávají přednost svým zájmům nad společenskými, kteří klidně budou soudit v rozporu se svým právním vědomím. A právě tito ctižádostiví právníci, kteří chtějí dělat kariéru, se snaží ovládnout justici. V justici také působí celé rodiny soudců, které se v justici regenerují. Tohle propojení, i s některými advokáty, exekutory, správci konkursní podstaty – to je taková chobotnice. A sama o sobě ještě existuje mafie exekutorů. To je opravdu úžasně, to jsou lidé, kteří studují práva jen proto, aby se rychle dostali k velkému majetku, oni se trumfují, kdo z nich má lepší auto, kdo jezdí v mercedesu, BMW, ale úplně ztratili cit pro spravedlnost. Právníci, ať už jde o soudce, advokáta nebo exekutora, by měli mít v sobě zabudován základní kodex, to znamená vědomí, že slouží spravedlnosti.

Takže myslíte, že pokud jde o etiku, moc se toho v téhle oblasti od stavu v minulém režimu, nezměnilo, tedy alespoň u části právníků?

Myslím, že je to svým způsobem mnohem horší. Dnes už to není o tom, že někomu zabaví deset tisíc korun, ale že kvůli nezaplacení pokuty mu zabaví celý dům. Vždycky budou na jedné straně lidé schopnější, kteří budou vydělávat a stanou se milionáři, na druhé straně budou lidé, a nemusí to být lidé méně nadaní, ale jsou to lidé s humanitárními zájmy, kteří třeba vystudovali filozofii, historii, nepatří do podnikatelského spektra ani nemají povolání, které poskytuje vysoké příjmy a kdy se lze aktivitami, které nemusí být vyloženě protiprávní, ale kde díky postrádání toho pocitu povinnosti, že slouží spravedlnosti, dostat k velkému majetku. To jsou mnozí exekutoři, správci konkursních podstat, lidé, kterým bylo dáno rozhodovat o cizím majetku. Žijeme v demokratickém svobodném režimu, v každém svobodném režimu se do určité míry rozevírají sociální nůžky, to je celkem přirozené, že jsou lidé schopnější, podnikavější a méně podnikaví, ale u nás se sociální nůžky rozevírají vedle toho na úplně jiném základě, na základě nerespektování práva, ztráty citu pro spravedlnost a vyloženým parazitováním na majetku druhých. Jim nevádí, že někdo kvůli malé pokutě přijde o celý majetek, důležité je, že oni z toho budou něco mít. A díky takovým praktikám, na nichž se podílejí i někteří advokáti, kteří odmítají spojovat pokuty do jednoho případu, vymáhají pokuty samostatně a za každou

vymáhají obrovské náklady, se umožňuje vytváření vrstvy velice bohatých právníků, jejichž majetek se nedá vyloženě označit za majetek pocházející z kriminální činnosti, to by nemohli ani své povolání vykonávat, ale který pochází z nihilismu té právní spravedlnosti. Protože i komunistický a náš právní řád má v občanském zákoníku jedno z předních ustanovení, dříve se to nazývalo, že jednání musí být v souladu se socialistickou morálkou, dneska se mluví o obecných mravech, které jsou v nás zakódovány od pohádek a z výchovy: že nekradu, neloupím, nevraždím. Ustanovení, že jednání je v rozporu s obecnými mravy, je vždycky možné využít tam, kde jde o nemravnost a nespravedlnost.

Nepřipadá Vám rizikové, že lidé, kteří získají majetek nemravným způsobem, jako třeba v minulosti vlivní lobbisté Roman Janoušek nebo Ivo Rittig, si kupují beztrestnost, dokonce někteří vstupují do politiky navzdory kontroverzní minulosti, navzdory kontroverznímu způsobu nabytí majetku?

Samozřejmě, já jsem nedávno psal ve svém blogu, na co vymýšlet nějaký zákon o postihu lidí, kteří mají velký majetek, který neodpovídá jejich příjmu? To přece byla a je záležitost finančního úřadu. Vy máte takový a takový majetek, doložte, jak jste ten majetek získal. Jestli jste si teď pořídil nemovitost za padesát milionů, doložte, odkud jste na to vzal. Zaplatil jste z toho daně nebo ne? To je přece povinnost finančního úřadu, takhle to funguje všude na Západě. Rittigové, Janouškové, to nejsou klasičtí podnikatelé, Janoušek se označil za politického podnikatele. A to, jak funguje politický podnikatel, jsme poznali na odposlechnutých rozhovorech pražského exprimátora Pavla Běma s Janouškem. Politik jako Bém nebo Rath dávají prostředníkovi tipy a podnikatelé platí úplatky z veřejných prostředků, protože stavba nestojí sto milionů korun, jak by měla, ale sto padesát milionů, a těch padesát milionů jde někomu do kapsy. A každá firma si rozmyslí, jestli zaplatit úplatek, nebo tu veřejnou zakázku nedostat. To je systém té chobotnice, která se vytvořila, a justice s tím nic nedělá, a svým způsobem ani nemůže dělat, protože – a to není omluva – její výkonnější složky, to znamená ty exekutorské, správcovsko-konkursové i soudcovské, viz soudce Berka a spol., jsou do tohoto systému zapojeni. To je obrovská mafie, která si svým způsobem zprivatizovala spravedlnost v této zemi. To se samozřejmě netýká kauz, kdy se nějaká matka soudí o výživné, ty jsou pro ně nezajímavé. Co si kdo vezme na nějaké matce, která se soudí o pár korun? To nechají těm poctivějším soudcům, u kterých je radost se soudit, kde se dělají drobnější nebo méně významnější věci, kde jde někdy také o miliony, ale ne o stovky milionů.

Takže vývoj po listopadu 89 asi příliš nesplnil Vaše představy o spravedlivé a právní společnosti?

Zdaleka ne. Už jsem o tom psal víckrát. A když se mne někdo ptá, co říkám Václavu Havlovi, tak říkám, že znám dva Václavy Havly. Jednoho statečného disidenta, který se nebál jít do vězení a který napsal úžasné eseje o vztahu lidí žijících v totalitním režimu k totalitní moci. Myslím, že už nikdo nenapiše lepší. Havlovo obrovské charisma pocházelo především z doby totality. Teď nebudu hodnotit Havla a jeho vztah k ženám, jeho manželství, jeho nevěry - to do politiky nepatří, jsou jiní slavní lidé, kteří měli pohnutý soukromý život, hodnotím hlavně to, že za své názory byl ochoten kdykoli jít do vězení a nikdy neuhnul, byť tam mohl zhebnout. A takové kecy, že Havel měl prominentní vězení, jsou naprostý nesmysl, to měl až v roce 1989, ale když byl zavřen za VONS, tak tam skutečně div neumřel. Pro Havla vězení muselo být ještě mnohem těžší, protože byl intelektuál. A pro každého intelektuála, když nesmí mít tužku a papír, když nesmí mít kolem sebe knihy, je vězení těžké. To není kriminálník, který si uvaří čaj z Tarase Bulby a mluví v cele o ženských nebo plánuje nové zločiny. Pro slušného člověka je to v kriminále horší, nehledě na nedostatek hygieny. To je naprosto nesnesitelné. Havlovo uznání na Západě vyrostlo z jeho statečnosti, ale statečných lidí bylo víc. Ale jen on dokázal napsat fantastické eseje, na jeho hry se zapomene, ty vycházely z tehdejší politické situace, ale jeho eseje zůstanou, jako zůstává Shakespeare. A právem je za ně uznáván.

Ale na druhou stranu znám Václava Havla, který po listopadu jako politik jednal jinak, než jak předtím psal. Ta ideologie sametu, nejsme jako oni, tlusté čáry a tak dále, byla naprosto katastrofální a zničující. Na těchhle základech tohle všechno vyrostlo. Stačí, když si přečtete Havlovu knihu Letní přemítání, kterou napsal v létě 1990 nebo 91. Piše o tom, jak to u nás bude vypadat za deset, patnáct, dvacet let.

Ideální země, lidé budou podnikat, je to jakoby nějaký kapitalistický komunismus. On si neuvědomil, že z nepotrestané viny vyrůstá vina potom daleko větší. Že nepotrestaný pachatel nejen že v trestné činnosti pokračuje, ale dovede ji na mnohem větší, a dnes sofistikovanější úroveň. Už tenkrát jsem se hádal s kruhem kolem Havla, jako byla Dana Němcová, Václav Žák, Petr Uhl, Anička Šabatová atd., kteří vycházeli z filozofie, že se lidé profitující z minulého režimu kultivují a že se přizpůsobí novému demokratickému režimu a přijmou jeho hodnoty za své. Jenže ono to šlo opačně.

Přitom mnozí lidé spoléhali na to, že nové generace, které se narodily a vyrostly už v demokratickém státě, budou mnohem morálnější než lidé, kteří byli poznamenáni životem v totalitě. Jsou už dnešní pětadvacátníci takoví?

Vůbec ne. Já jsem si také myslel, že přijdou mladí lidé, kteří vystudovali na Západě. Kdo z těch, kteří vystudovali americké univerzity, je dneska v politice? Sobotka nezná jazyky, Hašek ani Škromach neznají jazyky, copak to jsou nějakí absolventi západních univerzit, kteří mluví anglicky nebo francouzsky? Když tito politici někam vyjedou, musí mít kolem sebe servis, tlumočníky, aby se v zahraničí vůbec mohli pohybovat. Já jsem projel celou Francii, všude jsem se domluvil, všechno jsem si zařídil. Kdyby Sobotka přijel do Francie, bez tlumočnicků a servisu je vyřízený. Ale na pravici to není lepší. Vemte si Marka Bendu, syna jednoho z nejuctívanějších disidentů -Václava Bendy, který byl jako jeden z mála disidentů pravicový. A jeho syn rozšíří řádky magisterské práce a chce za to doktorát. Co v politice dokázal? A drží se v parlamentu pořád. Vždycky si oběhne svůj volební obvod, všude vylepí na sloupy: volte mě, a voliči ho volí, protože si řeknou, že za ním není žádný skandál. Ale přitom on je zakladatelem těch přílepků v zákonech.

Mluvil jste o Václavu Havlovi, co říkáte jeho nástupci Václavu Klausovi? Jedno měli oba bývalí prezidenti společné: jejich amnestie vyvolaly poměrně velké pobouření. Ale dají se srovnat?

S Havlovou amnestií souhlasím, a to z jednoho důvodu. Jako obhájce jsem věděl, že prakticky nebylo trestní kauzy, aby se do ní nějakým způsobem nepromítl režim. Pachatelé sexuálních vražd, vražd dětí nebo zneužívání, propuštění pochopitelně nebyli. První Havlova amnestie se vztahovala na řadu věcí, které do pozdějších amnestií zahrnuty nebyly, a šlo právě o ty případy, kdy se do trestních kauz promítal totalitní režim. Za socialismu se třeba odlišovala krádež a rozkrádání. Když byla věc ve stejné hodnotě ukradena socialistickému podniku místo soukromé osobě, byl za to trojnásobný trest. Při rozkrádání v hodnotě sto či dvě stě tisíc korun už byly tresty na úrovni vražd. Kauza Klausovy amnestie je jasná – bylo to zaplacené. Ví to dost lidí a myslí si to kromě mě i řada soudců a státních zástupců. Je to nemravnost non plus ultra, protože lidé, kteří přišli o milionové majetky, byly zbaveni možnosti dosáhnout nápravy a majetek zůstane těm, kteří ho ukradli. To nemá ve světě obdoby a je to šíleně demoralizující pro justici. V souvislosti s amnestií byl dokonce zneužit můj rozsudek ve věci bratrů Hartmanů, kdy jim Evropský soud pro lidská práva ve Strasburku přikl odškodnění za příliš dlouhý proces. Pro posouzení spravedlivého procesu vytvořil hranici šesti let. Jenže to byl civilní spor. Evropský soud pro lidská práva nikdy nerozhodl v trestní věci, kde by stanovil hranici délky procesu, kterou by považoval za porušení základních lidských práv. Ale Klaus argumentoval právě tím, že se řídil tímto rozsudkem Evropského soudu. Přitom řada těch obrovských trestních kauz ani nemůže za kratší dobu skončit, mimo jiné proto, že sami obvinění mají tendenci věci záměrně protahovat. Takže oficiální důvod amnestie byl podle mého názoru naprosto směšný. Amnestie má v mimořádných případech své odůvodnění, protože zákony nemohou pamatovat na všechno a jsou situace, kdy je tento institut opodstatněný. Ale rozhodně ne Klausovým stylem.

Co považujete za největší chyby v politice za těch posledních pětadvacet let?

Byla to opoziční smlouva mezi Milošem Zemanem a Václavem Klausem, samozřejmě. To nastavila laťku pro míru nespravedlnosti v této zemi. Tehdejší prezident Václav Havel žil v té době ze své slávy v zahraničí, z toho, že je druhým dalajlámou, že je druhým mravním arbitrem světa, ale to, že v jeho vlastní zemi dochází k právnímu a společenskému nihilismu, mnohem většímu, než to bylo za komunismu, proti kterému bojoval, už ho vlastně tolik nezajímalo. Možná si to na sklonku života už uvědomil.

Myslíte si, že Václav Havel tak může za všechno negativní, k čemu po sametové revoluci došlo?

Samozřejmě, že ne. Já ho používám jako symbol. Nebyl to jen on, byl vedle něj Jiří Dienstbier, mladý Dienstbier pokračuje v otcově filozofii všehoodpouštění, vidíte jeho postoje nejen k extrémním případům, jako byli bratři Mašínové, ale k zákonu o třetím odboji, ke snaze vylepšit život politickým vězňům apod. Je vždycky proti, protože stejně jako Petr Uhl mají v sobě zakódováno, že komunismus byla správná věc, jenom v období normalizace trochu ujetá. Ale že proti komunismu bojovali lidé jako Horáková, kteří byli pověšeni nebo šli na doživotí, na dvacet let do vězení, to neberou. Vždyť oni nebojovali proti komunismu, oni bojovali proti normalizaci.

Jsou lidé, kteří si nemyslí, že komunismus je špatný jako systém, ale že zklamali ti, kteří byli v té době u moci. Vidíte z dnešní bezútěšné situace nějakou cestu ven?

Nevidím, opravdu nevidím. Protože ze spoléhání na novou generaci jsem už vyléčený. Když někdo vystuduje na západní univerzitě, tak buď zůstane venku, nebo se vrátí a bude pracovat v nějaké zahraniční firmě, nebo si založí firmu a začne podnikat, ale rozhodně nepůjde do české politiky. V české politice s výjimkou Karla Schwarzenberga, který z ní ale odchází, nevidím jediného politika, který by za něco stál. Možná Pavel Bělobrádek, ale zatím o něm víme strašně málo. Problém je v tom, že ti, co jsou v politice, tam jsou pro to, aby se osobně obohatili. Oni si neuvědomují, že ten, kdo je v politice, má sloužit spoluobčanům. Oni to berou za službu pro vlastní obohacení. A ti potom vede k těmto koncům.

Myslíte si, že se něco mění tím, že jsou lidé otráveni z chování tradičních stran a jejich politiků, a tak dávají přednost populistickým a protestním hnutím, jako byly Věci veřejné nebo jsou Úsvit a ANO?

Určitě. Lidé hledají, a když se objeví někdo dosud nezkompromitovaný, za kým není žádný skandál, a začne hlásat, co chtějí slyšet, tak za ním samozřejmě jdou. Takhle začal Hitler. To je klasický příklad: rozbité Německo, inflace, nezaměstnanost, to všechno vedlo k tomu, že lidé, a to nebyli jen povaleči z hospod, ale byli to i lidé vzdělaní, říkali, že musí přijít někdo, kdo to vezme pevně do ruky. Proto Hitler získal tak obrovskou podporu, že začal dělat pořádek. Proto lidé zavírali oči nad Křišťálovou nocí a pronásledováním Židů. A že jsou koncentráky? Tam jsou přece ti nepřizpůsobiví, ti, co nechťejí, aby v Německu byl pořádek. Takhle se tam na to dívali běžní občané. To popisovali američtí novináři v knize Nacistické Německo očima amerických novinářů, kteří tam byli v době nástupu Hitlera, a kteří dělali rozhovory s lidmi akademicky vzdělanými, kteří vyznávali filozofii: než žít v nějakém kriminálním komunistickém nepořádku, je lepší, když tu budeme mít nějakého diktátora. Oni si naivně mysleli, že si ho budou hlídat.

Vy vidíte nějaké paralely výmarské republiky a hitlerovského Německa s naší současností? Někdo dokonce situaci v současné Evropě přirovnává k pádu římské říše.

Jistě. To se potom netýká jen České republiky. Neschopnost Západu bránit se islámskému nebezpečí, pronikání islámu v duchu filosofie „my ovládneme svět pomocí vulv našich žen a všem vám uřezeme hlavy“. To už není ten Západ, na který jsme spoléhali ještě v době, když tu byl komunismus. Čím dál víc se projevuje jeho neschopnost jednat s diktátory. Západ zvítězil v boji proti nacismu a komunismu, ale jestli se nevezpamatuje, je na nejlepší cestě prohrát válku s islámem a komunismem, který znovu zvedá hlavu. Vždyť Putin není nic jiného než novodobý Brežněv, jen to dělá jinak. Není to ten strnulý panák v tmavém obleku jako Brežněv, přizpůsobil se nové době, nosí na krku křížek, jezdí polonahý na koni a potápí se, ale jeho ideje a plány jsou stejné. Vždyť je to kágébák.

Lecture from Yair Lapid, delivered in Germany.

Yair Lapid is Israel's current Minister of Finance. Before entering politics he was a journalist.

Good people always refuse to recognize the totality of evil until it's too late.

The Holocaust causes us all to ask of ourselves the same question: "What I would have done?"

What I would have done if I were a Jew in Berlin in 1933, when Hitler rose to power? Would I have run? Would I have sold my house, my business? Removed my children from school in the middle of the year? Or would I have said to myself: it will pass, it is just momentary madness. Hitler says all these things because he is a politician seeking election. Yes, he's anti-Semitic, but who isn't? We've been through worse than this. It's better to wait, to keep my head down. It will pass.

What would I do if I were a German in Berlin on the 18th October 1941, when the first train left this platform, heading East and on it 1,013 Jews – children, women, the elderly – all destined for death.

I don't ask what I would have done if I were a Nazi, but what would I have done if I were an honest German man, waiting for his train here? A German citizen the same age I am now, with three children like mine. A man who educated his children on the values of basic human decency and the right to life and respect? Would I have remained silent? Would I have protested? Would I have been one of the few Berliners to join the anti-Nazi underground, or one of the many Berliners who carried on with life and pretended that nothing was happening?

And what if I were one of the 1,013 Jews on that train? Would I have boarded the train? Would I have smuggled my 18-year-old daughter to the northern forests? Would I have told my two sons to fight until the end? Would I have dropped my suitcase and started to run? Or would I have attacked the guards in the black uniforms and died an honourable, quick death instead of dying slowly of hunger and torture?

I think I know the answer. I think you do too.

None of the 1,013 Jews departing for their deaths fought the guards. Not them and not the tens of thousands who followed them from this place. Neither did my grandfather, Bela Lampel, when a German soldier took him from his home late at night on the 18th March 1944. "Bitte," said his mother – my great-grandmother Hermine – to the German soldier. She slowly got down on her knees and hugged the soldier's boots. "Bitte, don't forget that you also have a mother." The soldier didn't say a word. He didn't know that from the bed, hiding under the duvet, my father was looking at him. A Jewish boy of 13 who overnight became a man.

Why didn't they fight? That is the question that haunts me. That is the question that the Jewish people have struggled with since the last train left for Auschwitz. And the answer – the only answer – is that they didn't believe in the totality of evil.

They knew, of course, that there were bad people in the world, but they didn't believe in total evil, organized evil, without mercy or hesitation, cold evil that looked at them but didn't see them, not even for a moment, as human. According to their murderers, they weren't people. They weren't mothers or fathers, they weren't somebody's children. According to their murderers, they never celebrated the birth of a child, never fell in love, never took their old dog for a walk at two in the morning or laughed until they cried at the latest comedy by Max Ehrlich.

That's what you need to kill another man. To be convinced that he isn't a man at all. When the murderers looked upon the people who departed from this platform on their final journey they didn't see Jewish parents, only Jews. They weren't Jewish poets or Jewish musicians, only Jews. They weren't Herr Braun or Frau Schwartz, only Jews.

Destruction starts with the destruction of identity. It is no surprise that the first thing done to them, when they arrived at Auschwitz, was to tattoo a number on their arm. It is hard to kill Rebecca Grunwald, a beautiful, fair-haired 18-year-old romantic, but Jew number 7762 A is easy to murder. Yet it remains the same person.

Seventy-five years later, do we know any more? Do we understand more?

The Holocaust placed before Israel a dual challenge:

On the one hand it taught us that we must survive at any price, and be able to defend ourselves at any price. Trainloads of Jews will never again depart from a platform anywhere in the world. The security of the State of Israel and its citizens

must forever be in our hands alone. We have friends, and I stand here among friends. The new Germany has proven its friendship to Israel time and again, but we must not, and we cannot, rely on anyone but ourselves.

On the other hand, the Holocaust taught us that no matter the circumstances we must always remain moral people. Human morality is not judged when everything is ok, it is judged by our ability to see the suffering of the other, even when we have every reason to see only our own.

The Holocaust cannot be compared, and must not be compared, to any other event in human history. It was, in the words of the author K. Zetnik, a survivor of Auschwitz, "another planet". We must not compare, but we must always remember what we learned.

A war like the one we fight today, which looks likely to continue and which the civilized world – whether it wants to or not – will be a part of, causes the two lessons we learned from the Holocaust to stand opposite one another.

The need to survive teaches us to strike hard to defend ourselves.

The need to remain moral, even when circumstances are immoral, teaches us to minimize human suffering as much as possible.

Our moral test is not taking place in a sterile laboratory or upon the philosopher's page. In the past weeks, the moral test put before us has taken place during intense fighting. Thousands of rockets were fired at our citizens and armed terrorists dug tunnels next to kindergartens with the aim of killing or kidnapping our children. Anyone who criticizes us must ask themselves one question: "What would you do if someone came to your child's school with a gun in their hand and started shooting?"

Hamas, as opposed to us, wants to kill Jews. Young or old, men or women, soldiers or civilians. They see no difference, because for them we are not people. We are Jews and that is reason enough to murder us.

Our moral test, even under these circumstances, is to continue to distinguish between enemies and innocents. Every time a child in Gaza dies it breaks my heart. They are not Hamas, they are not the enemy. They are just children.

Therefore Israel is the first country in military history that informs its enemy in advance where and when it will attack, so as to avoid civilian casualties. Israel is the only country that transfers food and medication to its enemy while the fighting continues. Israel is the only country where pilots abandon their mission because they see civilians on the ground. And despite it all, children die, and children are not supposed to die.

Here in Europe, and elsewhere in the world, people sit in their comfortable homes, watching the evening news, and tell us that we are failing the test. Why? Because in Gaza people suffer more. They don't understand – or don't want to understand – that the suffering of Gaza is the main tool of evil. When we explain to them, time after time, that Hamas uses the children of Gaza as human shields that Hamas intentionally places them in the firing line, to ensure they die, that Hamas sacrifices the lives of the young to win its propaganda war, people refuse to believe it. Why? Because they cannot believe that human beings – human beings who look like them and sound like them – are capable of behaving that way. Because good people always refuse to recognize the totality of evil until it's too late.

Time after time we ask ourselves why people in the world prefer to blame us when the facts so clearly indicate otherwise. Across the world, fanatic Muslims are massacring other Muslims. In Syria, in Iraq, in Libya, in Nigeria more children are killed in a week than die in Gaza in a decade. Every week, women are raped, homosexuals are hung and Christians are beheaded. The world watches, offers its polite condemnation, and returns obsessively to condemning Israel for fighting for our lives.

Some of the criticism stems from anti-Semitism. It has raised its ugly head once more. To those people we say: we will fight you everywhere. The days when Jews ran away from you are over. We will not be silent in the face of anti-Semitism and we expect every government, in every country, to stand shoulder to shoulder with us and fight this evil with us.

Hádankový koutek

Pan **Richard Toman** tentokrát vyřešil hádanky okamžitě po rozeslání Věstníku a jeho řešení bylo opět jediné, které mi přišlo. Doufám, že jsou ještě i jiní čtenáři, kteří mé hádanky řeší, i když mi jejich výsledky neposílají...

1. Father and Son

When you add together the year of birth of a father, that of his son, the age of the father and the age of the son, **what do you get?**

Solution: Twice the current year!

2. Mind Stretcher

Three women, each of whom has two daughters, go together with all their daughters for a lunch. At the restaurant there are only seven seats available, yet none of our group remains standing. **How is this possible?**

Solution: The three women are mother and her two daughters. So it is a grandmother, her two daughters and four granddaughters that go for a lunch together and need only seven seats!

3. Add the digits

Rani wrote down the numbers from **1** to **100** on a piece of paper and then correctly added up all the individual digits of the numbers. **What sum did she obtain?**

Try to work out a pattern to make it easier!

Solution: Every digit from 1 to 9 appears **exactly 20 times** in the set of numbers from 1 to 99; ten times in the unit position and ten times in the tens position. The sum $S = 1 + 2 + \dots + 9 = 45$. So the total we are looking for is $45 \times 20 + 1 = 901$.

Dnešní hádanky:

Všechny tři hádanky jsou dnes z lekcí **Psychologie** podané **Davidem Synnottem** v rámci **U3A** - „University třetího věku“. **U3A** nabízí rozličné přednášky v různých místech Sydney, z nich některé budou blízko vašeho bydliště, a kdokoliv se může připojit za roční sumu **\$50**.

1. A 'word association' game.

Example: In the case of: “white” ? “proud”, the question mark stands for: “house”...

You are given these three pairs:

“high” ? “sweeper”, “library” ? “shop”, “black” ? “collar”.

Find one word which goes with both of the given words for each given pair, respectively.

2. How Do You Solve This Mind Stretcher? In other words: What Is The Rule?

If **1** and **3** in that order give **4**, and **2** and **5** in that order give **14**,
and **6** and **5** in that order give **66**,
and **7** and **9** in that order give **112**,
then **9** and **7** in that order give what?

3. Dividing the Cake

What is the maximum number of pieces, not necessarily of the same shape or size, that you can divide a cake into by four straight cuts? As suggested previously in other puzzles: **try to work out a pattern.** How many pieces can you get by cutting the cake by one straight line, then two straight lines and finally three straight lines. How many new pieces will each cut add to the current total?

Maria Daňková
MariaDankova@gmail.com
Tel: (02) 9939 1031
Mob: 0448 893 788

*Viktor Ponrepo, vlastním jménem Dismas Šlambor (6. 6. 1858 – 4. 12. 1926)
byl český průkopník kinematografie, majitel prvního stálého
kina v Praze v domě U modré štiky v Karlově ulici.*

KINO PONREPO – SOKOLSKÝ NÁRODNÍ DŮM SYDNEY

Představení se obvykle konají každou třetí neděli v měsíci v sokolském Národním domě v prvním patře 16 Grattan Crescent, Frenchs Forest v 14.00 hodin.

Neděle 26/10/2014 v 14.00 hodin:

SLUNCE, SENO A PÁR FACEK

Zavítali jsme do jihočeských Hoštic, abychom sledovali osud Konopníků a Škopků. Nahlédneme do vztahu mezi těhotnou Blaženou a Vencou, kolem kterého zhrzená Milada z hospody rozšíří fámy. Vzniká skandál a hotová bitva mezi jejich rodinami. Ve stejném duchu probíhá vztah mezi živočichářem Bédou a účetní JZD Evičkou. **Režie:** Zdeněk Troška.
Hrají: Helena Růžičková, Stanislav Tříška, Valerie Kaplanová, Martin Šotola, Veronika Kánská, Broněk Černý, Václav Troška a jiní.

Neděle 16/11/2014 v 14.00 hodin:

SLUNCE, SENO, EROTIKA

Podíváte se nejen do známé jihočeské víscky Hoštice, ale s jejími svéráznými obyvateli také do Itálie. Tam se totiž vypravili na pozvání družebního italského zemědělského družstva, jehož zaměstnanci se na oplátku chystají do Hoštic. Zatímco v první části filmu se můžete bavit neochotou přizpůsobit se místním poměrům či nezdařenému únosu naplánovaném zhrzenou Milenou a Evíkem, ve druhé části se rozjíždí ztřeštěná snaha zvelebit zanedbanou vesnici a "přiblížit" ji světu, čehož se má dosáhnout především zbudováním nudistické pláže. Jak už to ovšem bývá, objeví se italská delegace v nejméně vhodné chvíli. Kupodivu se jim zanedbané hospodářství družstva zalíbí natolik, že navrhnou uchovat jej jako skanzen. **Režie:** Zdeněk Troška.
Hrají: Helena Růžičková, Stanislav Tříška, Martin Dejdar, Jaroslava Kretschmerová, Oldřich Kaiser, Petra Pyšová, Valerie Kaplanová, Martin Šotola, Veronika Kánská, Broněk Černý, Václav Troška a jiní.

28. ŘÍJEN - VZNIK ČESKOSLOVENSKA

Přijďte jej s námi oslavit

**v neděli 2. listopadu ve 14 hodin
do Národního domu Sokola Sydney
16 Grattan Crescent, Frenchs Forest**

LETEM SVĚTEM

Velká část červencového vydání českých vídeňských novin **Videňské Svobodné Listy** je věnována sokolskému srazu v rakouském Oetzu, kde letos zasedala rada Světového Svazu Sokolstva. Kromě podrobného referátu jsou z oně tyrolské krajiny uveřejněny i plně dvě stránky barevných dokumentárních snímků. Celkem čtyřicet-seďm barevných fotografií – to už je opravdová kolekce dokumentárních záběrů, že? V Oetzu, jak známo, v místě tragického skonu prvního starosty Sokola Miroslava Tyrše, se každoročně koná sraz mezinárodního sokolstva z různých dílů světa, a letos byla organizací tohoto vzácného setkání pověřena právě Sokolská župa Rakouská. Jak se dovídáme z článku bratra Vladimíra Dostála, schůzi řídila starostka Světového svazu sokolstva sestra Hana Moučková, a ve svém projevu přivítala na tomto zasedání i starostu tyrolské obce Oetz. Sjezdu v tyrolském Oetzu se zúčastnilo mnoho představitelů sokolských jednot, ba letos dokonce i zástupci České obce sokolské z republiky. Jak se zdá, australská župa zastoupena nebyla nikým. Spousta uveřejněných snímků napovídá, že bylo v Oetzu skutečně rušno a živo. Došlo tam i k přátelskému soupeření v několika sportech. – Zářijové vydání přináší zprávu o návštěvě nově zvoleného slovenského prezidenta Andreje Kisky na pražském Hradě. Tak jako Miloš Zeman po svém zvolení nejprve zavítal do Bratislavy, tak i první zahraniční návštěva slovenského prezidenta vedla do Prahy. Bylo velmi pozoruhodné konstatování prezidenta Kisky, že tak dobré vztahy jaké mají Slovensko a Česká republika nemají žádné dvě země v Evropě. Co k tomu dodat? Jen tak dál!

Z obsahu letního (červenec/srpen) vydání časopisu **American Sokol** o šestnácti stránkách bych vyzvednul motto na titulní stránce pravíci: “The mission of the American Sokol is to provide fitness and community for individuals and families through physical, educational, cultural and social programs.” Pokud se vám zdá, že se to poněkud liší od programu Tyršova, asi se nebudete mýlit. Tyršův program byl vytyčen samozřejmě před nějakými stopadesáti lety, a mezitím čas trhnul oponou několikrát. Radil by nás dnes zakladatel nejstaršího českého spolku uvést se do polohy podporu ležmo za rukama? Nedoporučil by nám spíše vzít si příklad z Čecho-američanů?

Srpnový melbournský **Kvart** je dvanáctistránkový a znovu se v něm objevuje oznámení o úmrtí zdatné české lyžařky Saši Nekvapilové v jejich požehnaných čtyřidevadesáti letech. Nekvapilová reprezentovala Československo na Olympijských hrách, a dorazila do Austrálie po únorovém puči. Stala se průkopnicí australského lyžaření ve Sněžných Horách, a exil trávila jinak většinou s bratrem v Melbourne... Dovídáme se, že v srpnu se v Melbourne konaly sokolské vepřové hody, a na titulní stránce je článek z pera nejmenovaného autora o českém umělci E. F. Burianovi.

Měsíčník Československého klubu (rozuměj – v Queenslandu!) **Krajanský List** vyšel v srpnu opět bez očíslování stránek. Na titulní stránce vidíme fotografii z Václavského náměstí v Praze ze srpna 1968 s příslušnými komentáři. Dále se též dočítáme, že se osmadvacátého září bude konat oběd – zřejmě někde v Brisbane – s jihočeskou kulajdou – bude ale i „Vaškovo uzené“ a jiné české dobroty; na říjnovou oslavu Národního dne bude „klasická“ vepřová pečeně s knedlíkem a zelím. Těšte se tedy vy všichni, kteří jako queenslandští zasvěcenci víte, kam zajít. My ostatní zatím víme jen telefonní číslo „Dáší“, a email. Nicméně pozornější prolistování mě vede k domněnce, že se to všechno bude konat v Burbanku 4156...

Pařížský **Sokol de Paris** má v zářijovém vydání na titulní stránce obraz sochy svatého Václava na koni, s pozváním na „den českých krajanů na louce Sokola Paříž v Gournay-sur-Marne“ s tradičním českým jídlem, domácím občerstvením a pečivem, v neděli na svátek Svatováclavský. Ostatní tři stránky jsou vyplněny především zdařilou všehochutí snímků. Z nich bych upozornil především na historickou fotografii z října 1914 s průvodním textem vzpomínky na ukončení první světové války ve Francii.

Canberská **Beseda** se na září/říjen oděla do zcela nového a nevšedního hávu. Není ani žlutá ani modrá – je různobarevná a na titulní stránce nám předvádí elegantní fotografii Českého Krumlova. Věvodí tomu Český lev a slovenský znak s Tatrou, Matrou a Fatrou; orlice je asi na dovolené někde pod Radhoštěm. Snad má to převlečení co činit s poznámkou na dolním cípu druhé stránky zvěstující čtenářstvu v jazyce anglickém, že “Publication of this journal is sponsored by Ministry of Foreign Affairs

of the Czech Republic". Hledme, hledme! Mají to tak jisté žurnály štítko. Leč ponechme stranou a potlačme náběhy k žárlivosti. Beseda je teď v tom svěže novém úboru prostě jako holka ze žurnálu! – I čtyřiadvacetistránkovým obsahem se rozrostla a zmohtněla, rozvinula si odvážně plachty a uhání. Má i dětskou přílohu, má „křížovku klasickou“, dokonce dvě takové křížovky, má tři sudoky, osmisměrku – a nechybí ani Slovo Davida Gottwalda, v angličtině. Marně jsem se snažil uhodnout, je-li určeno malým či nám větším, ale je tam, na stránce dvacáté... Jak bych si ale mohl nepovšimnout důležitého byť lakonického oznámení na té titulní stránce o tom, že byly „Vepřové hody opět velkým úspěchem“. Byly ony někdy někde mezi našinci neúspěchem? Nuže, milá Besedo, jen dál, jen dál!

Západoaustralský srpnový **Klokan** nemá na titulní stránce žádnou ženskou Přemyslídku. Figuruje v té soustavě sice dobytče, leč dobytče bez pluhu, nemá rohy a vypadá na jalovičku. Netáhne za sebou tedy pluh, jak již poznamenáno, ale jakoby je držela za ocas postava buď mužská buď i ženská, a kdo by hádal na našeho historického oráče, zakladatele královského rodu, je vyveden z omylu nadpisem Zvířata faraonů. Pročetl jsem pozvánky na setkání s hochy z Bohemiansu, Knihovníkův pozdní sběr, Zoologickými zastaveními v Perthu, ba i Klokánkem, Deseti zásadami slušného nakupování, nepodařilo se mi však postřehnout souvislosti mezi Klokanem a zvířaty faraonů. Snad mě omluví nedozrakost devětaosmdesátníka.

Srpnový **Polygon** se na titulní stránce vyznačuje poněkud neobvyklým výtvozem litografa Vladimíra Suchánka. Rozhodně bych si netroufal na jeho umělecké zhodnocení, leč tento výtvor mi nedává jaksi spát. O mistru Suchánkovi se pak dále dočteme v podrobnější studii Milana Šimáčka... Dana Kratochvílová nás kromě úvodního slova častuje i svým obvyklým dvouměsíčním kalendářním záznamem událostí dotýkajících se České republiky. Jsou to všechno opravdové zajímavosti – ale snad bych měl podtrhnout událost z jednatřicátého července: že totiž město Praha chystá obnovu opuštěného hřbitova v Praze na Malé Straně. Příznávám, jako Pražák, že netuším, kde ten hřbitov hledat... Vlastimil Podracký se zabývá ve svém znamenitém pojednání „Není míru pod olivami“ otázkou bojovné nesmiřitelnosti islámství. – Jako svůj sedmdesátý druhý Příběh české justice si tentokrát Milan Hulík vybral povídání kolem zbytečku někdejší železné opony zachovaného v Bučině na Šumavě, a ve svém dalším článku pak pokračuje v podrobném rozboru příčin první světové války. Ve své třetí úvaze po titulku „Historii je třeba znát a pak o ní psát,“ ostře napadá a kritizuje vývody Ludka Frýborta v minulém čísle o vzniku a existenci Československa v roce 1918. – Luděk Frýbort „mudruje“ ve své první úvaze o víře a ateismu, a ve svém dalším článku uvádí podnětnou studii o jednom indickém mocnáři a jeho vybírání spolehlivého vezíra uspořádáním zkoušky kandidátů v polykání žab. – Jaroslav Kovaříček tentokrát „rozjímá“ o sexu a uzavírá svoje hloubání slovy: „Z historie víme, že dostane-li se sex do stadia dekadence, bývá to zpravidla příznak rozpadající se společnosti“. Jen ale definovat tu dekadenci, poznamenal bych! – Na poslední stránce objevujeme fotografii Památníku Čtyř prezidentů v severoamerické Mount Rushmore, a podle uvedeného vysvětlení Mileny Štráfěldové je to i částečně výtvor českého sochaře Františka Mičky.

Krajanskými publikacemi i dnes s potěšením procházel *Bořek Šindler*

LIDSKÉ OSUDY (3)

Miroslav Badin

Tak odešli všichni naši přátelé, snad i můj koník. Tehdy tam zahynulo přes 100 tisíc kozáků. Nás osud z toho hrozného konce vyvedl včas.

Pak za několik roků tam vládla přesídlila nové lidi z různých krajů Ruska, kteří si navzájem byli cizí a v důsledku toho pokorně přijímali vládní nařízení.

A život jde dál.

Koncem měsíce srpna 1922 odpoledne maminka, bratr a já obtěžkáni balíky, co každý mohl unést, jsme opouštěli domov po šesti letech pobytu, kde jsme prožili tak krásné a šťastné začátky, a tak hrozný konec. Po dvoudenní mučivé cestě, v nákladním vlaku, v přeplněném nákladním vagóně, jsme konečně dorazili na místo. Otec nás očekával na nádraží; byli jsme všichni šťastní, že jsme se opět sešli, že už jsme zase pod ochranou moudrého otce.

Milionové město Rostov na mne, venkovana, působilo ohromnými dojmy, svým

hlukem i shonem. Se zájmem jsem si prohlížel elektriku, rychle a rušně se pohybující po ulicích, auta a ty spousty kamsi spěchajících lidí.

Otec měl velmi mnoho práce v rozbitém pivovaru, aby ho dal do pořádku a uvedl do chodu. Od správy pivovaru mu byl přidělen byt přímo v pivovaru, aby mohl stále dohlížet a řídit všechny práce. Brzy se otec vžil do svého nového postavení. Už neměl čas přemýšlet o minulosti a ve svém povolání prací přímo okřál. Náš byt se skládal ze tří světnic se skromným nábytkem. K bytu jsme měli světlo, otop, a lístky na proviant, který byl v tom čase ještě těžko k dostání.

Tím otci odpadlo mnoho strastí. Zůstali jsme ještě my, děti. Po dobu revoluce, a pak hladu, školy neexistovaly, a tak jsme přes tři roky do školy nechodili. Byli jsme tedy pozadu. Otec pro nás našel soukromého učitele, tak jsem se oddal pilnému učení. Učitel byl dobrý a já jsem byl pilným žákem. Zkoušky do vyšší třídy jsem skládal každé čtyři až pět měsíců. Otci šla práce dobře, v rodině byl klid a žili jsme poměrně dobře a šťastně.

Bez mála dvě léta jsme prožili v Rostově na Donu. Psal se rok 1924. V Sovětském svazu se vše napravovalo. Otec byl povolán na odpovědné místo technického správce a instruktora pivovarů v Běloruské republice asi 300 km na sever od Kavkazu se sídlem ve Vitebsku. Měl mít pod dohledem 5 pivovarů v různých městech Běloruské republiky. K novému roku 1924 jsme se znovu stěhovali. Vitebsk byl pro mne velkou změnou. Nejen v přírodě, v klimatu, v lidech, ve zvycích, ale i ve školním vyučování. Ve školách se tam vyučovaly dvě řeči. Musela se znát ruština i běloruština. Odhodlaně jsem se ponořil do učení s novým soukromým učitelem a k jeho podivu jsem dělal moc velké pokroky. V květnu 1925 jsem úspěšně složil zkoušky z poslední třídy tamní sedmiletky, což mělo odpovídat tamější střední škole. Po úspěšně složených zkouškách otec ihned podal žádost na chemickou fakultu tamější univerzity. Dlouho jsme nečekali. Přišla záporná odpověď s odůvodněním:

1. Otec není ve straně a já nenavštěvoval sdružení komunistické mládeže.
2. Jsem synem specialisty a snad i buržoa a z těch důvodů pro mne na vyšším učení v socialistickém státě nemůže být místo, ale že se mohu hlásit do nějaké řemeslnické školy nebo ihned nastoupit místo jako dělník v továrně, kterou mi určí pracovní úřad.

Otci nepomohlo ani běhání, ani prosby na vyšších politických úřadech. Odpověď byla všude stejná. Zákon je zákon.

Rozhořčený otec dlouho nepřemýšlel. Přišel domů a ptal se mě, jestli bych měl odvalu sám jet do Československa. Přisvědčil jsem, že ano. Otec ihned sedl k psacímu stroji a napsal na československé vyslanectví v Moskvě dopis o vystavení cestovního pasu. Můj dvanáct a půl letý bratr seděl na zemi a hrál si se stavebnicí – stavěl domečky. Otec se na něho podíval a povídá: „Evžene, pojedeš s Mirkem.“ „Ano,“ odpověděl bratr. Otec odeslal dopis na vyslanectví a druhý svému bratranci do Brna, že posílá hochy do Brna, aby aspoň první čas jim byl nápomocný. Ani maminka nevěděla, že bratr má jet se mnou, myslela, že tatínek žertuje.

Netrvalo ani 14 dní a pas pro nás oba přišel a otec nařídil, abychom se připravili na cestu. Maminka lomila rukama. „Mírek je přece mužnější, ale Evžen je ještě dítě. Kam ho posíláš, do neznáma? Co s ním bude? Bez výchovy, bez matky?“ „Mírek ho vychová,“ odpověděl otec. „Co by z něho bylo, kdyby zůstal zde?“

Rozhodnutí bylo vyneseno. Nikdo se nesměl proti němu stavět. Jen jsem musel slíbit, že ho budu dobře vychovávat a vždy a ve všem mu pomáhat a on musel slíbit, že mě bude ve všem poslouchat.

Až za mnoho let potom jsem nad tím přemýšlel, analyzoval svůj tehdejší postoj a chování a byl jsem sám se sebou spokojen. Vždy jsem mu dopřál více, nežli sám sobě. Byl jsem vždy spravedlivý a shovívavý k němu a vždy jeho dobrý přítel. Vždy jsem byl pro něho dobrým příkladem. On zase svoje slovo dodržel, ve všem mě vždy poslouchal i v dospělosti se ve vážných věcech vždy se mnou přišel poradit.

Koncem května 1925 jsme odjžděli do ČSR. Otec a maminka jeli s námi až na Rusko – polské hranice. Tam nás posadili do rychlíku Moskva – Varšava a zde jsme se rozloučili s rodiči. Vyslechl jsem ještě všechny rady otce, jak se mám chovat. Maminka byla smutná, ani nemluvila. Skoro v prázdném vlaku jsme zaujali místa u okna. Z rozjíždějícího vlaku jsme si mávali šátky na rozloučenou. Tu jsem postřehl, že mamince proudem tečou slzy a že se v křečovitém pláči svinula otci do náruče.

Železniční trať se zatáčela, my jsme se rozešli.

Vagón mezinárodního vlaku na mě učinil moc pěkný dojem. Kupé třetí třídy bylo čisté, na každé straně byla vyhrazena čtyři sedadla pro pohodlné sezení v rychle uhánějícím vlaku. Přes hranice jsme byli v kupé sami dva. Zůstával však ve mně pocit neklidu a bdělosti po zkušenostech z ruských železnic v porevoluční době. Tenkrát se ve vlacích lou pilo a zabíjelo a v zatáčkách při špatně udržované trati, kdy přeplněný vlak musel silně zabrzdit, vycvičení raubíři vhažovali rozbitými okny háky na provaze a strhávali z polic zavazadla. Pod těmi hrůznými dojmy ruského cestování jsem projel dva a půl dne a dvě noci, aniž bych zavřel oči, jsa si vědom své odpovědnosti.

V následujících zastávkách přistupovali noví a noví cestující, až se vlak naplnil. U všech jsme budili pozornost novým, ale pro Evropu nezvyklým stříhem šatů. Všichni se na nás po očku dívali, až jedna starostlivá máma se nás ptala rusky, odkud a kam jedeme, kdo že jsme, co je s rodiči, proč jedeme sami. Po vyslechnutí všech odpovědí se zamyslela, a pak se zeptala: „Kdy zemřela vaše maminka, už dávno?“ Moc jsem ji vysvětloval, že máti žije, neuvěřila tomu. Byla přesvědčena, že máma nemůže takové děti, v takové době, poslat samotné tak daleko a k tomu bez znalosti řeči, že určitě musí býti macecha. Za chvíli o nás věděl celý vagón a všichni se na nás chodili dívat.

K polednímu druhého dne jsme byli ve Varšavě. Zde jsme měli přestupovat na druhý vlak, který by nás dopravil do ČSR. K mému neklidu jsem se dověděl, že náš vlak odjíždí z jiného nádraží. Dobrá paní se nás ujala. Převezla nás na druhé nádraží, požádala nádražního sluhu, aby nás dovedl ke správnému vlaku, pokřížovala nás, popřála nám šťastnou cestu, políbila každého na cestu a odešla.

Byl jsem moc překvapen slušností lidí a jejich ochotou pomoci jinému. To jsem v Rusku nikde nezažil. Projížděje Varšavou na druhé nádraží, moc se mi zalíbila čistota, úpravnost a pořádek města. Vlak byl čistý a každý měl svoje místo. Vše to, co jsem prožil za posledních třicet hodin, na mě dělalo dobrý dojem a začínal jsem se nervově uklidňovat, ale zůstal jsem i nadále bdělý a nedůvěřivý k svému okolí a oči jsem ani na chvíli nezamhouřil.

Navečer druhého dne jsme přijížděli na hranice ČSR do Bohumína a zase jsme měli přesehat na vlak, který by nás dovezl do Brna. Oh, to hrozné přesehání se špatnou znalostí řeči. Sláva bohu, že ve světě jsou hodní a ochotní lidé. Poskromnu, ale přece jsou. Zde se nás ujal celní úředník, ruský legionář. Ten nám vše vysvětlil, ukázal nám náš vlak, a když jsem mu vysvětlil, co jsme, kam jedeme a proč, ani naše zavazadla neprohlížel a ještě nás pohostil horkým čajem. Byl jsem pohnut jeho laskavostí.

Tak jsme šťastně, koncem měsíce května, ráno dorazili do Brna. Vlak byl přeplněn. Najednou se úplně vyprázdnil. Zůstal jsem tam jen já s bratrem. Vtom vstoupil do kupé průvodčí a krátce hlásil: „Brno, vystupovat, vlak dál nejede.“ Hned jsme vyskočili, sebrali naše balíčky a utíkali za proudem lidí před námi. Proud lidí nás vynesl před nádraží. Lidé se hned rozběhli všemi směry. Zůstali jsme sami dva, nikdo nás nečekal. Co teď? Električky s rachotem jezdí na všechny strany, ale na električku jsem neměl odvalu bez znalosti města a se špatnou znalostí řeči. Opodál jsem zahlédl řadu kočárů s podrímujícími kočimi na kozlících. Šli jsme k nim. Prohlédl jsem si je a vybral si jednoho stařečka. Povídám si v duchu. Jestli nás bude chtít někam zavést a obrát, s ním si snad poradím. Šel jsem k němu, ukázal jsem mu tatínkem napsanou adresu. Děda ji přečetl, kývl na souhlas hlavou. Rychle jsme naházeli svoje zavazadla do kočáru, usadil jsem bratra, sám jsem rychle skočil do kočáru. Dlouho jsme jeli ulicemi až za Brno, do nově rostoucí části města. Bedlivě jsem pozoroval, kudy nás veze. Zastavil v ulici s rozbitým dlážděním a povídá: „Tam jedete,“ a ukázal bičem ve směru rozbité cesty. „Vidíte, ulice je ve stavbě, tam s kočárem nemohu, ale pojdte, pomohu vám s věcmi a dovedu vás k domu.“ Viděl jsem, že mluví pravdu. Kuň přes neurovnané kameny nemůže, zlomil by si nohu. Na znamení souhlasu jsem seskočil a začal vytažovat svoje věci. Dědeček nám pomohl a šli jsme. Za rohem jsem uviděl nápis ulice Dr. Tučka. S ulehčením jsem si oddechl. Jsme na správném místě. Přešli jsme několik vchodů, dívám se, číslo 4. Dědeček se zastavil a povídá: „Je to tady. Já musím jít, aby mi kuň neutekl.“ Souhlasil jsem. Vytáhl jsem z kapsy všechny české peníze, které mi dal otec na cestu a dal jsem mu je. Jejich cenu jsem neznal. Bylo jich 33 Kč. Dědeček se na ně podíval, pak se na nás

usmál a povídá: „Je to trochu málo, no nevádí.“ A pospíchal ke koni. Stáli jsme před novým šesti poschodovým činžákem. Sebrali jsme svoje věci a vešli dovnitř. Zazvonil jsem hned u prvních dveří v přízemí. Otevřela mi nějaká paní, povídám: „Pan Hlavoň.“ Něco mi řekla a ukázala prstem nahoru. Pochopil jsem, že musím výš. Tak jsem zvonil v každém vyšším poschodí, až jsme se dostali do čtvrtého patra. Zde mi otevřela nějaká dívka, změřila nás nepřátelským pohledem, cosi zanádařovala a zabouchla dveře. Zůstal jsem udiveně stát. Proč to? Bylo to první moje hrubé přijetí v zahraničí. Dívám se kolem dokola a na dveřích vidím vizitku Hlavoň. Povídám si: „Jsem zde dobře a nesmím se nechat odbýt. Síly mě opouští a cítím, že se brzy skácím.“ Zazvonil jsem ještě jednou. Když mi pootevřelo to samé děvče, ihned jsem do štěrbin pootevřených dveří strčil nohu. Dívka začala křičet o pomoc. Ukázalo se, že děti byly ve škole, strýc odešel do služby a paní šla na ranní nákup. Bylo 10 hodin ráno. Na štěstí byl u nich na bytě student techniky, byl doma a připravoval se na zkoušky. Když uslyšel volání služby o pomoc, vyběhl ze světnice. Hned pochopil situaci. Zrovna předešlý večer mluvil se strýcem a ten mu říkal, že dostal dopis z Ruska od svého bratrána a ten mu píše, že sem pošle své dva chlapce. Nařídil služebně, aby nás pustila, ta nechtě uposlechla. Když nás viděla v divně ušitých šatech s balíky a uzly, myslela, že jsme dráteníci ze Slovenska, a že chceme něco ukrást.

Když už jsem byl se svými zavazadly v síni, cítil jsem, jak se pode mnou chvějí nohy. Abych neupadl, sedl jsem si na zavazadlo. Student viděl naši velkou únavu, hned nařídil služce, aby nám dala teplé mléko, a abychom si odpočinuli v saloně na gauči, nežli se teta vrátí z nákupu. V saloně byly dva gauče. Sotva jsem si lehl, hned jsem usnul tvrdým spánkem. Přišla teta a já jsem tvrdě spal. Uvařila oběd, děti se vrátily ze škol, strýc se vrátil ze zaměstnání. „Oběd,“ volá. Bratr se probudil, mne však probudit nemohli. Přišel večer a já jsem pořád spal. Strýc nařídil, aby mě nechali spát. Chodili se jen dívat, jestli ještě dýchám. Unavené tělo a duch potřebovalo odpočinek.

Bratr byl u oběda, u večeře, mluvili s ním, ale bezvýsledně. On česky vůbec neuměl. Moje čeština byla též nicotná. Od svých šesti let jsem česky mluvit neslyšel. Otec byl věčně v práci, my jsme byli stále v ruském prostředí a tak jsem za devět let česky úplně zapomněl.

Za týden po našem příjezdu přišel dopis od otce s oznámením, kdy děti přijedou a kdy asi budou v Brně a jestli je možno, aby někdo přišel na nádraží, že se děti česky nedomluví a s prosbou, aby nás dal do nějaké české školy, abychom se naučili dobře česky.

Tím dopisem byla dána strýci pravomoc nad námi. Hned nás rozdělili, každého do jiné světnice, abychom vůbec nemluvili rusky. Dali nám české čítanky a stýkali jsme se jen s jejich rodinou a mluvili jen česky, oni nás stále poučovali a opravovali v české výslovnosti. Byli to: Strýc, teta, dcera v mém stáří, dva synové ve stáří mého bratra, služka. Čas nám utíkal moc pomalu a smutně. Někdy přicházeli hosté, aby se podívali na rusáky. Za čtrnáct dní nás strýc vzal ukázat babičce a příbuzným v rodné vesnici otce. To už jsme trochu uměli česky. Ve vsi bylo pozdvižení. Všichni se přicházeli podívat na Gustovy chlapce (tak se jmenoval můj otec). O otcích se říkalo, že zahynul v ruské revoluci a hle, najednou jsou jeho chlapci tu. V té malé vesničce si byli všichni navzájem příbuzní. Samá tetička, strýček, kmotříček a bůh ví, jak se ještě představovali. Všichni si nás navzájem prohlíželi a já si s nemenším zájmem prohlížel je, snažil jsem si zapamatovat kdo je kdo; byli si navzájem tak podobní. Z prvního seznámení jsem měl v hlavě chaos a nevěděl jsem, kdo je kdo. Ke všemu ještě moc mluvili.

Po obědě nás jiný bratránek prováděl po vesničce. Byl jsem udiven její čistotou, urovnanou řadou jejich chaloupek: některé byly i malované. Na sluneční straně před okny byly zahrádky plné kvítí. Pak nás zavedl do babiččiny zahrádky. Byla moc veliká. Totiž – byly to dvě zahrady, babiččina a sousedova, které se dělily jen potůčkem. Plot tam nebyl. Soused se jmenoval též Badin. Byla to též přízeň. Na druhé straně potůčku jsme zahlédli starou babičku, asi osmdesátiletou. Opírala se o dvě hůlky a šourala se po zahradě, prohlížeje stromy. Bratránek zamířil k ní, povídá, ona už je hluchá, musím křičet a zavolal: „Tetičko, tetičko, to sú chlapci Gusty.“ Babička se obrátila k nám, několikrát si nás změřila svým zakaleným zrakem od hlavy až k patě a povídá: „Gusty? A mluvijú po moravsku?“ „Ne,“ odpověděl

bratránek, „trochu česky.“ „Hm, česky,“ mávla opovržlivě rukou a odvrátila se. Tou odpovědí a chováním jsem byl překvapen. Vždy jsem se považoval za Čecha a tu najednou jsem od stařenky slyšel, že mezi Čechem a Moravanem je velký rozdíl a dokonce, že Moravan je něco lepšího.

Od dětských let moje vnímavá duše vše přijímala s kritickou nedůvěrou. Chtěl jsem pro všechno mít důkazy a věřil jsem více legendám a pověstem nežli psaným dějinám. Měl jsem zkušenosti z dětství a ze školy. Dějepis před revolucí nám vyprávěli tak, po revoluci to samé úplně naopak. Kde byla pravda? Nevím. (Pokračování)

Česká příjmení *Divad* (temere.com)

9. 01. 2005

Dalo by se říci, že příjmení **VACEK** je domácky Václav. Je to 78. nejrozšířenější příjmení u nás a šesté nejčastější příjmení od „V“. Dalo by se také spočítat, že na jednoho Nováka připadá „7,2“ Vacků.

Je jasné, že příjmení Vacek patří do kategorie, těch příjmení, která vycházejí ze jmen křestních. Je jedním z mnoha tvarů odvozených ze základní podoby Václav.

Dá se při této příležitosti říci, že v českém jazyce se setkáme se sedmi odvozeninami od Václava, tedy s Vackem, Václavíkem, Vaňou, Vaňkem, Vaníčkem, Vaškem a Vašíčkem i když Vašíček je zdobnělinou Vaška. Základní podoba jména Václav je slovanská a je jediným jménem, které po celá staletí může konkurovat biblickému Janovi, ale překonává ho právě ve svých odvozeninách. Václav, stejně jako Boleslav, bylo původně užíváno výhradně vládnoucími Přemyslovci, teprve později se rozšířilo do všech vrstev obyvatelstva. Ve svém prapůvodním základě je obsah jména Václav dalo by se říci „přácím“ s obsahem „ať je více slavným, ať přinese ještě více slávy“. Můžeme je tedy srovnat s Boleslavem a mezi obě jména dát prakticky rovnítko. Třeba ještě dnes v ruštině „boleje“ znamená v překladu „více“. S jistou nadsázkou bychom tedy Mladou Boleslav mohli nazvat i Mladá Václav. Ale třeba „svatováclavský chorál“ vždy budeme vnímat jako něco velkého, vznešeného... Václav je tedy jméno slavné, a pokud ne nejslavnější, tak určitě nejčtetnější. Kolik je odvozenin od Václava si jistě odvodíte snadno sami. Bohužel za německé okupace za 2. světové války bylo jméno Václav zneužito a např. kolaborantský spolek Vlajka dával zrádcům českého národa Svatováclavské vyznamenání.

Ze jmen a příjmení, která stojí za uvedení, jmenujme Vacka (? – 1113), českého šlechtice, který vedl neúspěšný boj s Poláky spolu s Vršovcem Mutinou. Neúspěch války Vacek svedl na Mutinu a tehdy vládnoucí Svatopluk pak na základě tohoto falešného nařčení nechal vyvraždit rod Veršovců. Starší generace si jistě bude pamatovat na Václava Vacka (1877-1960), pražského primátora, zakládajícího člena prvorepublikové KSC a průvodce V. I. Lenina, když byl v Praze. Daleko známějším a také prospěšnějším byl určitě Karel Vacek (1902-1982), hudební skladatel, autor populárních písní jako „Cikánko ty krásná“, „Nikdy se nevrátí pohádka mládí“ a mnoha jiných. Jím vedený orchestr měl za německé okupace politický význam. Před r. 1989 si pamatujeme na ministra obrany Miroslava Vacka, člena poslední vlády za „socialistického“ Československa. Dalším, koho můžeme jmenovat je Karel Vacek, významný český fyzik, který se zabýval zejména luminiscencí krystalů halogenidů stříbra a vědeckou fotografií. Dalším skladatelem hudby můžeme jmenovat i Miloše Vacka, autora zejména baletní hudby. František Jaroslav Vacek Kamenický (1806-1869) byl českým básníkem. Byl to kněz buditel, autor ohlasů lidových písní a některé jeho písně i znárodněly, jako je tomu třeba u písně „U panského dvora“.

Můžeme ještě jako poznámku uvést, že ve staročeském nářečí slovo vacek také znamenalo pokrm kterému bychom dnes řekli bramborák, nebo také svítek. Jinak pokud se týká výrazů, které jsou předmětem dnešního povídání, známe místa jako je Vackov v okresech Cheb a Pelhřimov a i jedno z pražských míst se nazývá Na Vackově. Pak známe ještě místopisné jméno Vackovec rovněž u Chebu. A u Příbrami bychom našli 18ti hektarový Vackův rybník.

Tak je na pořadu již 79. nejčastější příjmení v České republice, a to napříč Čechami, Moravou i Slezskem. Je to třetí nejčastější příjmení od písmene „T“ a pokud bychom počítali všechny osoby nesoucí toto příjmení, došli bychom k číslu okolo 10.500 osob. Příjmení **TŮMA**, tak jako mnoho ostatních příjmení, pochází odvozením od

jména křestního. Je to domácká podoba odvozená od Tomáše, asi od jeho zkrácené formy Tóma. Tomáše známe ze starověku dva, apoštola, nevěřícího Tomáše, který dostal svůj přívlastek nevěřící, protože nevěřil, že Kristus vstal z mrtvých, dokud nevnořil prsty do jeho ran.

A Ježíš mu řekl: „Žes mne uviděl, Tomáši, uvěřil jsi. Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“. Tím druhým, v celém světě známým, byl Tomáš Akvinský (1227-1274), středověký církevní filosof, usilující o sjednocení víry a rozumu.

Latinská, ale nejen latinská, ale i anglická, francouzská a německá podoba Tomáše je Thomas. Vědci se dodnes prou, zda se jedná o jméno hebrejské, jak je uvedeno v německé encyklopedii, nebo syrské podle pojmu tómá a nebo dokonce ještě starší aramejské téomá. A ať tedy je vznik tohoto křestního jména jakýkoli, je jazykovědci obecně překládán jako dvojče – blíženec. Římané si pak toto křestní jméno polatinštili a Řekové si jej přeložili jako didymos, tedy dvojče. Vzniká tedy otázka, proč se zrovna onen pochybovač o smrti Krista jmenoval Tomáš? Je možné, že se tak jmenoval po rodičích a jeho dvojčetem byla sestra Lysie. Nebo snad apoštol Matouš? Nechybí dokonce ani spekulace, že jeho bratrem byl sám Ježíš, o čemž prý svědčí úžasná podobnost. V každém případě všichni ti Tůmové, Tomové, Tomanové a všichni ti, kteří nesou odvozeninu těchto příjmení, mohou být spokojeni, neboť původ jejich příjmení sahá až do starověku a je známý na všech kontinentech.

Je zajímavé, že Tómovi nazývali u nás i Tomáše ze Štítného, našeho náboženského myslitele a autora spisu Knížky šestery o obecných věcech křesťanských.

Ze známých lidí nesoucích příjmení Tůma můžeme jmenovat mladočecha Karla Tůmu (1843-1917), který byl novinářem, politikem a spisovatelem („Z českých mlýnů“ aj.). Ta nejstarší generace si může pamatovat divadelního a televizního herce Vojtěcha Plachého-Tůmu (1903-1968). Neblaze známé jméno je i Pich-Tůma, pracovník Státní bezpečnosti, pověstný svou krutostí v padesátých letech minulého století. Neměli bychom zapomenout ani na Františka Ignáce Tůmu (1704-1774) který byl českým skladatelem působícím ve Vídni. Je autorem mše Stabat Mater. Z oblasti pedagogiky jmenujme Josefa Tůmu (1865-1933), českého učitele a osvětového pracovníka, který propracoval obsah a metodiku tzv. věcného učení (tj. počátků přírodovědy a technologie) v nižších třídách a zasloužil se tak o rozvoj ve vyučování češtiny, vlastivědy a kreslení. A z herců je tu ještě Roman Tůma (1899-1933), člen divadla na Vinohradech a Národního divadla.

Osmdesátým nejrozšířenějším příjmením v našich zemích je příjmení **SEDLÁK**. Zároveň je šestým nejčastějším příjmením od písmene „S“. Můžeme ještě uvést, že na jedno příjmení Sedlák připadá 7,4 nejčastějších příjmení, jímž je Novák. V Čechách, na Moravě i ve Slezsku je kolem 10.500 žen a mužů s tímto příjmením. A je zajímavé, že zatím co některá příjmení jsou častější v Čechách, než na Moravě či opačně, u příjmení Sedlák je rozložení téměř stejné ve všech zemích České republiky.

Další anomálií v našich příjmeních je skutečnost, že zdrodnělina od příjmení Sedlák, tedy Sedláček, je mnohem čtenější než samotné příjmení Sedlák. Příjmení Sedláček je na pomyslném 20. místě našeho žebříčku, zatím co příjmení Sedlák je na 80. místě. Obvykle tomu bývá naopak, že zdrodnělina je méně než hlavních příjmení.

Z lidových rčení můžeme citovat ono známé katastrofické „dopadli jak sedláci u Chlumce“. Ze zastaralého, dnes již neznámého úsloví, z kronik známe: „páni se budou rváti, sedláci, půjčte vlasů,“ což lze přeložit do srozumitelné řeči, jako že panské spory odnese zase jen sedlák.

Známé je také úsloví „Na svatého Řehoře, šelma sedlák, který neoře“ nebo „Červen studený, sedlák krčí rameny“. Jiné úsloví zní: „Adventní sníh dočká-li se marcového (březnového), nebudeš sedláčku jít chleba rezného (žitného)“. Výrazem sedlák také nazýváme pšice v šachu, krajní kuželku u mantinelu, nebo se také tak nazývá velká sněhová vločka a vulgárně se tak nazývá i sperma. Z místopisných názvů snad můžeme jmenovat Sedlčanky, dále Sedlec, Sedlečko, Sedliště a jiné. Při popisech hor narazíme jistě na název Sedlo. Příjmení Sedlák patří do skupiny příjmení, která byla tvořena podle stavu, nebo zaměstnání. Od poloviny 19. století lze hovořit o sedlácích jako o středních rolnících, výše jsou majitelé dvorů, velkostatkáři a níže pak už jen chalupáři a domkáři. Sedlák s malým „s“ prošel u nás vývojem vskutku pozoruhodným. Od toho, kdo sedlo, tedy i pole, statek má (na rozdíl od bezzemka, sluhy či

dokonce otroka), přes „živitele národa“ až po venkovského nepřítele lidu (tzv. rozkulacování – likvidace sedláků podle sovětského vzoru.)

Z lidí, kteří stojí za pozornost, jsme našli jen Jana Vojtěcha Sedláka (1899-1941), literárního historika, básníka a prozaika. Známé je jeho dílo „Duha nad krajem“, a Jiřího Sedláka, filozofa, vězněného za totalitního režimu. Z této doby napsal „Zápisky politického vězně“.

Příjmení **VÍTEK** v našem pomyslném žebříčku českých, moravských a slezských příjmení figuruje na 81. místě a je sedmým nejčastějším příjmením od písmene „V“. V České republice žije více než 10.000 osob s tímto příjmením.

Ze známých osob nesoucích toto příjmení můžeme jmenovat Vítka z Prčice, jehož narození neznáme, ale datum úmrtí v r. 1194 je historicky doloženo. Je to zakladatel rodu Vítkovců, jež později přijali jméno Rožmberkové. Tento šlechtic byl stolníkem krále Vladislava II. a vyjednávačem s Fridrichem Barbarossou.

František Vítek proslul jako jevištní výtvarník a řezbář pro loutková divadla „Radost“ z Brna a „Drak“ z Hradce Králové. Michaela Vítová je známa jako sólová tanečnice Národního divadla. V obecném podvědomí je se jménem Vít spojena katedrála sv. Víta na pražském Hradě jako symbol české státnosti. Jméno Vít je známo i v medicíně jako choroba tanec svatého Víta. Z místopisných názvů můžeme jmenovat města Vítkov jako taková, ale i s přídávky Horní a Dolní. Známé jsou i Vítkovice. Z horstev lze jmenovat u Olomouce Vítkovskou vrchovinu nebo 1053m vysoký Vítkův kámen nebo u Karlových varů Vítkův vrch (642m). Známý je i na pražském Žižkově vrch Vítkov, nebo, u Jindřichova Hradce, rybník Vítek s velikostí 46 hektarů. Z přísloví lze citovat „Na svatého Víta, ve dne v noci svítá“ nebo „Děšť o svatém Vitu, škodí ječmenu i žitu“. Z příbuzných příjmení, odvozených od Víta lze jmenovat Vít, Víta, Vitaček, Vitan, Vitanovský, Vitásek, Víteček, Vitejček, Viter, Vitík, Vitina, Vitiš, Vítka, Vítkovec, Vítků, Vitoch Vitoš, Vitoul, Vitouš, Vitovec, Vítkovský, Vítek, Vítů, Vituj, Vítův a mnohá další. Příjmení Vítek patří do rozsáhlé skupiny příjmení, která byla odvozena ze jména osobního, tedy křestního. Základem je Vít a Vítek je jeho zdobnělinou a řadí se mezi početné domácí varianty základního příjmení. Jako osobní jméno je Vít známo v našich zemích více než 1000 let. Je úzce spjato s vytvářením českého státu za svatého Václava a hlavně s jeho velkým rozkvětem za otce vlasti Karla IV. Svatý Václav dostal darem ramenní kost svatého Víta a Karel IV. pak dostal darem další ostatky tohoto světce, které jsou dnes uloženy v katedrále svatého Víta na Hradčanech. Legenda svatém Vitovi říká, že žil za římského císaře Diokleciána, tedy v době, kdy byli křesťané tvrdě potlačováni. Jelikož se svatý Vít nechtěl této víry zřít, byl jako dvanáctiletý chlapec ponořen do kotle s roztavenou smolou a nakonec přetržen na skřipci. Pokud jde o samotný výklad jména Vít, v latině Vitus, existují dva názory a to že latinská podoba Vitus je spojována s vita, což znamená život. Ostatně i dnes používáme výrazy jako vitální, což znamená živoucí, radostný, veselý. Druhý názor tvrdí, že jméno Vít může být odvozeno od germánského wido což bylo překládáno jako les, dřevo, oštěp, což byl častý komponent složených jmen, jako třeba Widukind/Wittukind, nebo Witold a jiné. Je ale možné, že jméno Vít vzniklo zkrácením staročeských jmen Dobrovít, Vitoslav, Hostivít apod. Nakonec i bůh západních Slovanů byl nazýván Svantovítem.

Pro Čechy má svatý Vít význam, jak již bylo napsáno, jako jeden z patronů země České. Ostatky svatého Víta spočívají v krásném gotickém relikviáři. Relikviář má tvar busty, která je vytepaná ze zlaceného stříbra a zpodobňuje chlapce. Jen pro zajímavost můžeme ještě uvést, že 15. června, kdy má svátek právě Vít má jmeniny v staročeském kalendáři i Senta. Je to jméno holandské, které je známé zejména z Wagnerovy opery Bludný Holanďan. Senta však vznikla zkrácením jména Krescenta, což byla pěstounka svatého Víta.

V našem pomyslném žebříčku českých, moravských a slezských příjmení je na 82. místě příjmení **ŠVEC**. Je také šestým nejčastějším příjmením od písmene „Š“. A spočítáme-li úhrnem osoby nesoucí toto jméno, nalezneme jich okolo 10.300. Je to ryze české jméno, i když analogii příjmení švec bychom našli i v mnoha jiných zemích.

Z významných osobností nesoucích toto příjmení můžeme jmenovat Otakara Švece (1892-1955), sochaře, který byl žákem Myslbeka a Štursy.

Nesmíme zapomenout ani na plukovníka Josefa Jiřího Švece, jehož pomník stál v Praze na Pohorelci. Byl důstojníkem a jedním z organizátorů našich legií v Rusku, kde v r. 1918 spáchal sebevraždu (hra R. Medka: „Plukovník Švec“). Jeho oddily se střetly s bolševiky. A můžeme jmenovat i Radoslava Švece, českého historika a publicistu. A jméno Švec je známé i ze sportu, zejména ze zápasů ve volném stylu.

Z běžných rčení jistě znáte úsloví, že „i kdyby ševci padali,“ čímž rozumíme: za jakéhokoli počasí. Anebo: „zmizel, než bys řekl švec,“ což znamená rychle, okamžitě střelhitě. Znamé je také úsloví „ševče drž se svého kopyta“: tedy dělej jen to, co umíš, na co máš (to ale neplatí pro mnohé politiky). Neměli bychom také zapomenout jednak na „potrhlý jako švec“, i když není jasné, čím si toto úsloví obuvníci zasloužili, nebo „kovářova kobyla a ševcova žena chodí bosy“, což se dá vyložit také jako, že zapomínáme na blízké a přátele. Je zajímavé, kolik úsloví je právě v souvislosti se ševci, jako třeba „lítá jako švec“, tedy rychle, splašeně, bez cíle, nebo vypráví-li někdo zdlouhavě, pak se jeho vyprávění „táhne jako ševcovská smůla“. V historických pramenech bychom našli i tanec, který nesl název „ševcovská“. Dnes už zapomenuté úsloví „švec jelena kopytem, ani kovář kladivem, neuštvě“ anebo „stalo se to, když se ševci rojili“, tedy analogicky „za krále Holce, byla za groš ovce“, tedy velmi, velmi dávno. A i v písních, byť ne zrovna mravoučných, bychom našli verš „švec visí, u Lysý na hrachovině... Z odvozených příjmení od příjmení Švec bychom mohli jmenovat Švec, Ševců, Šefčák, Ševcovic, Ševců, Ševčí, Ševčovič, Šavec a nakonec i Ševčík, o kterém jsme si povídali již dříve.

Příjmení Švec zcela jednoznačně patří do kategorie příjmení stanovených podle stavu, činností a zaměstnání. Je zajímavé, že při tvorbě příjmení v daleké minulosti ti řemeslníci, kteří vytvářeli zcela nové hodnoty (krejčí, ševci) dostávali obvykle příjmení Novák, Nový, Novotný a ti, kteří nebyli příliš dobří, nebo prováděli jen opravy, dostávali příjmení Ševčík, Švícko. Podle staročeského slovesa „prtěti“, což dnes můžeme přeložit jako opravovat, přištipkařit, (dodnes ještě bychom od starých pamětníků mohli slyšet místo švec slovo prťák) od nichž se pravověrní ševci distancovali. Doklad bychom mohli najít i v místopisném názvu Postoloprty, kdy ve staročeštině „postole“ byl výraz pro boty, střevíce. Mohlo by leckoho napadnout, proč právě Švec se stalo příjmením a ne třeba obuvník, když toto slovo znala i staročeština. Ale příjmení Obuvník nenalezneme ani v encyklopediích, ani v telefonních seznamech. Ostatně z ševcovské profese bychom mohli odvodit více příjmení jako Šídlo, Dratev, nebo Dratva, Pop (obuvnické lepidlo, ale i název pro pravoslavného kněze), ale i počestně Knajp podle německého obuvnického nože kneif. Skutečností zůstává i fakt, že ne vždy muselo příjmení vzniknout na základě profese, ale mohlo vzniknout i na základě některých tělesných či duševních vlastností, které byly, jistěže mnohdy neprávem, přisuzovány ševcovskému oboru, jako byla zbrkllost, splašenost, potrhlost, vzteklost, ale i třeba štětinatá hlava a třeba i snaha držet „modré“ pondělky. A neméně zajímavé je, že i rybáři si všimli u ryb nějaké analogie se ševci, takže malé říční rybce ježíkovi začali říkat „švec“. Můžeme usuzovat, že to bylo na základě jeho střelhitého pohybu, který byl jakoby zalomený, anebo i podle hřbetní ploutve, která vypadala jako několik ševcovských šidel stojících vedle sebe. Na Mladoboleslavsku se zase „švec“ nazýval úzký nedlouhý pruh nezorané země mezi dvěma brázdami a se strništěm a ve stejném regionu ševcem nazývají i houbu, která má oficiální název hřib strakoš.

Dá se tedy říci, že příjmení Švec je jedno z nejstarších českých příjmení, spadající do naší slovanské prehistorie a souvisí s někdejšími pojmy šít, sešívát (kůže).

Příjmení **JAROŠ** je v našich zemích 83. nejrozšířenějším příjmením a dá se říci, že je třetím nejčastějším příjmením od písmene „J“. Tak jako většina českých příjmení bylo i příjmení Jaroš patrně odvozeno od křestního, neboli osobního jména. Někdy příjmení bylo možná odvozeno i od některé domácí podoby jako je třeba Jaroch, nebo dokonce od křestního jména jako je Jaromír, Jaroslav, nebo Jarolím. První dvě křestní jména jsou ryze česká, to třetí je odvozeno z řeckého Hieronymus, čili „muž svatého jména“ a které bylo počestněno na Jeroným. V nejstarších dobách patřila jména jako Jaromír a Jaroslav ke jménům, která měla ovlivnit příští osud nositelů.

Obě mají za základ přídatné jméno jarý, které stejně dříve jako dnes má souvislost s jarem a v návaznosti tak se silou. Ve Slovníku spisovné češtiny je výraz jarý definován jako mladě svěží, bujný. Takže i po mnoha a mnoha létech zůstal význam jarý zachován od prvopočátků až dodnes. Je přece jasné, že každé jaro je příroda

vždy tak mladá, svěží, hýří po zimě novou silou. Křestní jméno Jaromír bylo spojeno tedy s přáním novorozenci, aby byl jarý, tedy silný a žil v míru a u Jaroslava to bylo přání, aby byl slavný svou silou. Ve staročeštině pak existují i křestní jména, v dnešní době dávno zapomenutá, jako třeba Jarohněv, tedy silný ve svém hněvu, jež však přetrvávají v místopisných názvech vesnic, jako jsou Jarohněvice. A nezajímavý ani není ten fakt, že jakýmsi bohem války starých Slovanů byl Jarovit, obměna řeckého a římského Árese a Marta. Ostatně odvozenin od křestních jmen Jaromír, Jaroslav apod. bychom našli povícero a je zajímavé, že podle Jungmanna výraz „jaroslávek“ byl synonymem pro „pleticháře“. Ostatně ono přání, aby Jaromír byl silný a žil v míru bylo vždy jen pouhým přáním. Jen si vzpomeňte na českého knížete Jaromíra, jehož nechal jeho bratr vyklestit a nejen to, i oslepit, a nechal jej probodnout kopím při konání velké potřeby. A tak tedy lze na závěr konstatovat, že odvozené příjmení Jaroš a mnoho podobných obměn jako Jára, Janata, Jarčík, Jardejský, Jarecký, Jarek, Jarina, Jariš, Jarka, Jarkovský, Jarnek, Jarník, Jaroch, Jaroň, Jarošek, Jarošík, Jarošínský, Jaroška, Jarota, Jarový, Jarský, Jarš, Jarunek, Jaruš, Jarůšek, Jarý, Jarabinský a další jsou spojena s nejzazší slovanskou historií.

A to bychom neměli zapomenout třeba i na úsloví „Starý, ale jarý“, což značilo „plný mladistvé síly“. Ani místopisných názvů v souvislosti s naším tématem není málo. Známe přece bydliště lidí, která se nazývají Jarošov, Jaroškov, či Jaroměř. Víme, že u Třebíče je Jaroměřická kotlina, nebo u Znojma Jaroslavická pahorkatina či u Českých Budějovic kopec nazvaný Jaroslavický vrch vysoký 507 m. I pokud se týká vodstva, pak známe 27 ha rybník s názvem Jarkovický, nebo větší 150 ha Jarohněvický rybník u Hodonína. Na Náchodsku pak je 28 ha rybník Jaroměřský a v okolí Znojma největší 200 ha rybník Jaroslavický, nebo též Zámecký. Z lidí, kterým bychom dnes mohli říkat, jak je to moderní i když nečeské, V.I.P. osoby, třeba Tomáše Jaroše (16. století), který byl za Ferdinanda I. ustanoven císařským puškařem a proslavil se tím, že ulil největší zvon v Čechách – Zikmunda pro chrám sv. Víta v Praze. A jeho dílem je i „zpívající“ fontána u letohrádku Belveder. Známý je i voják Otakar Jaroš (1912-1943), kapitán in memoriam, hrdina 2. světové války, který padl v bitvě u Sokolova. Jiří Jaroš je zase předním režisérem a autorem loutkových her. Z hudebníků pak bychom mohli jmenovat Bedřicha Jaroše (1869-1977), českého violoncellistu, člena Ondříčkova kvarteta, který byl též hudebním pedagogem. Gustav Jaroš (1867-1948) byl spisovatelem známým pod pseudonymem Gamma. Byl to novinář, literární a výtvarný kritik, prozaik i esejista. Známý jsou jeho knihy „Brázdy“, „Hlas“ a „Vánoce“ a monografie o Mikoláši Alšovi a Rembrandtovi. Jaroslav Jaroš (1902-1968) byl operním pěvcem, působícím v brněnské opeře. A z žen bychom mohli jmenovat Marii Jarošovou, ženu z vypálených Lidic, vězněnou v Ravensbrücku, která se v minulé době angažovala až do r. 1976 jako předsedkyně Svazu žen.

Osmdesátým čtvrtým nejrozšířenějším příjmením tam, kde se hovoří česky, tedy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, je příjmení **STEJSKAL**. Je také sedmým nejčastějším příjmením od písmene „S“ a v porovnání k nejčastějšímu příjmení u nás je poměr takový, že na jednoho Stejskala připadá sedm a půl Nováků. Lze tedy konstatovat, že příjmení Stejskal je poměrně častým příjmením v naší republice. A to již nemluvíme o příjmeních odvozených od tohoto příjmení, jako je Stýskal, Steyskal, Stískala, Steskal a patrně třeba i Stejkal, apod.

I do staročeských přísloví a pořekadel příjmení Stejskal proniklo, jako je tomu např. „Nachoval“ (dnes bychom to přeložili jako: nashromáždil, nahromadil, naspořil) „Stýskal, utratil, Výskal“, nebo jiné „Otec Stýskal, syn Výskal“. Dříve bylo běžným rčením i „Na Stejskala volati“, což znamenalo stýskat si, stěžovat a u té nejstarší generace dnes bychom mohli ještě zaslechnout: „Potkávat se častěji se Stejskalem, než s Vejskalem“, což znamená být častěji v nouzi, než v blahobytu.

Z místopisných názvů pak bychom mohli jmenovat Stýskaly v okrese Plzeň a název rybníků u Pisku a Třebíče Stejskal.

Příjmení Stejskal jazykozpytci zařazují do kategorie příjmení získaných podle dějů. Ale samozřejmě také vyjadřuje určité vlastnosti a povahový rys. Stejskal byl pravděpodobně člověk, který byl takto nazýván ne proto, že by se mu po něčem stýskalo, (i když i to je možné) ale ten, který si stále na něco „stýská“, tedy stěžuje, ať již jsou to osudové zvraty, zdraví, ale i na věci konkrétnější, jako třeba nevěrnou ženu, nevděčné děti, neúrodu, na to, že není oblíben a nejčastěji na nedostatek peněz

(to by dnes s výjimkou pánů poslanců, senátorů a podobných bylo v naší republice Stejskalů. S výjimkou těch horních deseti tisíc snad každý). Ocitujme část stati z odborné publikace V. Matesa, kde se praví: „A tady jsme u věci frekventovanější více, než bylo zdrávo, tak zároveň i u výtažku z přísloví uvedených výše. Zřejmě u takových styskačů, (což je rovněž výraz ze staročeštiny), kteří si stěžovali, naříkali, hořekovali na jejich nedostatek a při tom škrtili, lakotili, utrhovali si od úst, sobě i rodině, hamounili... A až po jejich smrti se ukázalo, že všechn ten pláč a skřípění zubů byl vlastně bluf... Nu stýskal byl mrtev, ať žije výskal.“ Konec citátu mírně upraveného. A tak nějak to asi muselo být... To byla živná půda, aby se koncentrovaná pravda o obou dostala do běžně užívaného přísloví. A je třeba ještě doplnit, že někdejší stejskalové, styskačové či stýskavcové byli také provázeni přívlasky bázliví, lítostiví. A tak je nabíledni, že s většinou dnešních Stejskalů někdejší obsah jména nemá nic společného. Žádný div tedy není, potkáte-li dnes pana Stejskala, jak si výskal...

A připomeňme si ještě některé význačné osoby, nesoucí toto příjmení. Jmenujme tedy Bohuše Stejskala, (1896-1955), který byl českým režisérem, členem Městských divadel pražských a v pozdějších letech členem Divadla Vítězslava Nezvala v Karlových Varech. Dalším, na koho bychom neměli zapomenout je Václav Stejskal, český literární historik a kritik, zvláště literatury pro mládež. Dalším by mohl být Josef Rostislav Stejskal (1894-1946), teolog, římsko-katolický kněz, později jeden ze zakladatelů Církve československé. A ze sportu je známé jméno brankaře pražské Sparty i Slavie a později trenéra brankařů u národního mužstva, Jana Stejskala. (Pokračování)

PERLY A PERLIČKY – sokolské i nesokolské

Náš sokolský nezmar **Bohoušek Šárka** se ocitl v jednom nádherném léčebném ústavu v Mosmanu, nijak ale daleko od jeho vlastního domu. Nic moc mu však ani nechybí. Seběhlo se prý několik důvodů k tomuto jeho dočasnému pobytu mimo domov. Dcera začala opravovat střechu, její manžel odjel na delší cestu do vnitrozemí, a na Bohouška si právě v ten čas dosedla chřipka. Nezbyvalo tedy než ho někde uložit a zatím ho chovat v dohledu kompetentních ochránců v soukromém sanatoriu. V bavlence, jak by jinak než v bavlence? Cítí se tam, jak sám tvrdí, velmi dobře, z jídelny má úchvatný výhled na Balmoral Beach, nic mu nechybí a rád by tam setrval co nejdéle, pokud mu bude možno a dovoleno tam v tom pohodlíčku setrvat. Má konečně na krku třiadvadesátku, a to není žádný špás, zejména když se nad hlavou opravuje střecha obydlí. Pacient Bohoušek se zabavuje sledováním televize a pohybů akcí na burse, ten lišák. Popřejme mu tedy, aby tam v tom pohostinství blahé úlevy vydržel co nejdéle. Jedna věc mu tam asi ale přece jenom určitě trošilinku chybí. Co už tak může našinci chybět? Třebas talíř koprové nebo vepřo knedlo, když už ne pečená husa. To se tam v tom sanatoriu holt nevede, jak si jen jakoby náznakem a taktně postěžoval, žvýkaje přitom špenátový list s hovězím. Nu, ani Bohoušek Šárka nemůže mít holt všechno, že?

Před sedmdesáti lety došlo **na středním Slovensku** k zahájení protiněmeckého národního **povstání**. Od roku 1939 bylo již Slovensko spojencem Hitlerova Německa a později bylo ve válečném stavu jak se západními mocnostmi, tak se Sovětským Svazem. Toto povstání bylo inspirováno především londýnskou československou vládou, netěšilo se však oblibě Sovětů. Sověti nedovolovali západním spojencům letecky podporovat úsilí povstalců. Povstání bylo spontánně zahájeno v srpnu roku **1944** a skončilo porážkou v říjnu téhož roku. Přes poměrně krátké trvání protiněmeckých bojů, stalo se toto povstání symbolem úsilí Slováků zapojit se k boji proti německé diktatuře. Od onoho historického povstání potom až do konce války zůstal Tisův „Slovenský štát“ pod přísnou kontrolou německé branné moci.

V Curychu se v létě konalo se **evropské mistrovství v přeborech lehké atletiky**. Špotáková sice dobyla zlatou v hodů oštěpem, jinak ale Češi moc medailí nesklidili.

Zajímavý byl maratonský běh žen i mužů ulicemi Curychu, zčásti i podél obrovského curyšského jezera a jeho přítoku, Limmatu. – Právě tak v srpnových celoevropských plaveckých přeborech v Berlíně nedoznali čeští plavci žádného významného úspěchu. Jak v té lehké atletice, tak v plavání skončily země s podobným počtem obyvatel daleko úspěšněji – například Finsko nebo dokonce maličké Slovinsko. Češi mají co dohánět, nic naplat! Prozatím se spíše prohánějí v oblastech finančních přestupků a vším prostoupené korupce.

Jakže k tomu vlastně došlo? Jeden **mladý český student v Sydney, Petr Prášil**, prodělal těžký úraz, skončil jako invalida na vozíčku a bylo mu zapotřebí finanční pomoci. Jeho čeští a slovenští kolegové a kolegyně ze Sydney přišli na nápad uspořádat oběd, a věnovat výtěžek postiženému kolegovi. Kde? Nu zajisté, že v sokolovně, kdepak jinde? V našem Národním domě v Sydney. Ohromný nápad? Samozřejmě – ohromný nápad. Sešlo se těch kolegů a kolegyně onoho nešťastníka v sokolovně jako much, sokolovna se doslova hemžila opět jednou mládím – mladými Čechy i Slováky tak mezi dvaceti a pětatřiceti, řekl bych. Však je jich tu dnes na desítky tisíc! Když jsem se ale probral parkovištěm vozidel a dovybelhal do jídelny, trvalo mně hezkou chvilku najít pro sebe někde v jídelně u stolu místo. Nakonec jsem volné místo našel – a pak nevycházel z údivu. Najednou se ukazuje, že když ti mladí opravdu chtějí, do French's Forest dojdou. Dojít tam přece jenom umějí. Dojedou si tam prostě auty, jimiž disponují už jako vlastníci. Aut bylo kolem sokolské budovy požehnaně. Nepodařilo se mi sice vystopovat v zaplněné jídelně číšníka nebo číšnici, leč to zřejmě stolovníkům nijak nevadilo. Jídlo jakoby se bylo donášelo z kuchyně samo, nikdo nereptal – a všechno jelo jak po másle. Jak po másle! Sedím, i mně dobrá duše v podobě svižného a úslužného slovenského mladíka donesla na stůl párek s hořčicí, kolem mne to hučelo a šveholilo, mezi davem mladých tváří jsem vystopoval nakonec přece jen dvě tři mně známé – ale hovořit nebylo prakticky s kým. Cítil jsem se jako kůl v plotě, a tím jsem asi opravdu i byl. Hučelo to kolem mne, hučelo. Byl to nezvyklý pocit cítit se v naší sydneyjské sokolovně cizincem. Tak jsem se cítil – cizincem pod vlastní střechou. Že by to už byla opravdu předzvěst budoucnosti? Nebo že by to bylo ponouknutí k úvaze o modernější náplni poslání Sokola v Austrálii? Vsadil bych se, že by to ti mladí uvítali s nadšením – mít se kde scházet, besedovat, společně se pobavit i bez rozkazů rozkročmo pobočmo či vzporu napříč za rukama... Vybralo se prý celkem asi skoro na osm tisíc dolarů, jako dar poškozenému studentovi. Not bad? Not bad!

Hrály dudy u Pobudy a já jsem je slyšela. Dávali mně kominíka a já jsem ho nechtěla... To jen tak úvodem. Ony však ty dudy sice již dávno u Pobudy nehrají, leč občas se přece jen v jihočeské krajině ještě dodnes ozvou. Ozývají se dodnes samozřejmě daleko častěji a hlasitěji v jiných krajích Evropy – zejména ve Skotsku a v Irsku, ale i jinde. Přinesli si je kdysi s sebou Keltové, a tradice dudáků dosud mnohde přežívá. Přežívá i v Čechách jako pozůstatek hudebního umění keltských Bójů, kteří kdysi – ještě před Germány a Slovany – obývali naše území. Samozřejmě, jsou dudy a dudy. Ty skotské a irské jsou bezesporu onačejší a hlasitější, a dudáckou tradicí svých keltských předků zanesli kolonisté z britských ostrovů i sem do australských končin, hluboko pod rovníkem. No nic, nechme Kelty jejich tradicím – ale vzpomínáte si, že i v naší sydneyjské sokolovně občas na dudy k obveselení všech hrával i jeden dudák z Viktorie? Ti starší si bezpochyby na něho pamatovat budou – však on tu na zábavách někdy vystupoval a hrával, a objevil se ten viktoriánský dudák i na fotografii v jedné chodbě naší sokolovny... Nu, a tento **dudák občas zde u nás hostovavší** není nikdo jiný než pan **Ladislav Zach**, nyní opět žijící doma v republice. Dostali jsme od něho nedávno z jihočeského města Sušice spoustu dudáckého materiálu, mezi nímž dominuje oznámení o konání čtrnáctého mezinárodního dudáckého festivalu ve Strakonících. Ten se konal již v srpnu a není tudíž naděje na naši účast mezi strakonickými dudáky a jejich geograficky bližšími zahraničními přáteli. Nicméně dudáckému mistru Zachovi upřímně děkujeme za všechny poslané články, fotografie a další dudácký materiál. Ať tedy dále žije a vzkvétá dudácká tradice, odkaz Keltů evropské kultuře! Tříkrát hurrrrááá!!!

Kino Ponrepo se opět v srpnu vyznamenalo předvedením pozoruhodného českého filmu z roku 2009 „**Protektor**“. Shlédli jsme film výborně koncipovaný, výborně režírovaný Markem Najbrtem, a rovněž i výborně zahraný. Jak jste se mohli dočíst o tomto uměleckém díle v červencovém Věstníku, byl to „příběh o skutečných citech, o lásce, která v extrémních dobách může vést až na samou hranici sebedestrukce, a přesto má v sobě sílu a naději. Riskantní hra o kariéru, cit, lidskou důstojnost a nakonec o život v temných časech Protektorátu...“. Citoval jsem zde jen to, co jsem přečetl v inzerci Věstníku, sám výstižnějších slov nenalézám. Na mezinárodním filmovém trhu je dnes ovšem nutno propagovat spíše temné lidské vášně, působení drog a explicitních projevů kopulace. To všechno tomuto českému filmu chybí, a Oscara dostat tedy samozřejmě nemůže. Obětavému provozovateli kina Ponrepo, bratru Petru Čermákovi, a to nutno zdůraznit, patří náš vřelý dík a zasloužené uznání jeho výběru předvedeného filmu.

○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Sokolské Ponrepo však nebylo jediným zdrojem promítání českých filmů. Stalo se jím také v září i kino **DENDY v sydneyjském Newtownu**, kde proběhl festival českých a slovenských filmů. Těšil se nejen bratrskému společenství slovensko/českému, nýbrž kynul nám i možností shlédnout několik vynikajících filmových výtvorů nedávného data. Měl jsem možnost shlédnout dva z nich, a oběma jsem byl nadšen. Zaprvé sotva dva roky starým filmem „Příběh kmotra“, v němž se rozkaceně a bez omluvy buší do korupce rozlezlé všude po České republice. Tím druhým filmem, který mě utvrdil ve schopnost českého filmu vyšvihnout se vysoko nad světový průměr, byl film „Cesta k moři“. Je to film teprve nedávno provedený, naprosto originální svým pojetím souhry radosti spolu s tragédií. „Cesta k moři“ (“To See the Sea”) Oscara ovšem nikdy nedostane, a nebude asi nikdy k zhlédnutí na plátnech sériových biografů nikde ve světě – přestože/protože je to filmové dílo umělecké a neschopné naplnit pokladny nikde na světě. Je zajímavé, že hlavním představitelem mužské role v obou filmech je Ondřej Vetchý – v Kmotrovi je to role silně negativní, v Cestě k moři naprosto kladná... Byl uveden i Menclův český evergreen Ostře sledované vlaky. Českým organizátorkám festivalu, Ice de Detrichové, a její někdejší spolupracovnicí v českém rozhlase Martině Vackové – která do Austrálie přiletěla právě kvůli tomuto festivalu – budiž vysloven vřelý dík. Není prý vyloučeno, že festival podobného rázu se bude konat i příštím rokem.

○○○○○○○○○○○○○○○○○○

V letošním tenisovém utkání **American Open** neměli valný úspěch ani Australané ani Češi. Samantha Stosur to nedovedla nijak vysoko, a česká hvězda Petra Kvitová (jednou dole - jednou nahoře) vypadla již před čtvrtfinálem. Mezi nově zařazenými Australany vyniknul Kyrgios, ale ani on to nedotáhl příliš vysoko. Tomáš Berdych tradičně pohořel na prahu čtvrtfinále.

○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Těsně před uzávěrkou listu nám do redakce dorazila ze Spojených Států znepokojivá zpráva, že jeden z věrných a horlivých čtenářů našeho Věstníku, **profesor Jan Kmenta**, podstoupil koncem září velmi těžkou operaci, právě kdvsí se chvstal na svou každoroční cestu do Prahy. Profesor Kmenta kdvsí zahaioval, po pobytu v lágru v Německu, exilovou dráhu v Svdnev, kde vstudoval na Svdnevské universitě ekonomiku. Po několika dalších letech zde odešel do Ameriky, kde získal doktorát a později též profesuru. Je autorem vsokoškolské učebnice v USA o ekonometrii, odboru statistické ekonomiky. Je už po léta emeritním profesorem michiganské university a po mnoho let rovněž vyučuje v Praze na zvláštním institutu věnujícím se studiu zahraničních studentů v České republice. Je ženat s australskou filmovou režisérkou českého původu – autorkou filmu „Maria!“ – a několik měsíců s ní pobývá každým rokem i v Svdnev. Last but not least – pan profesor je pravidelným členem našeho sokolského mariášového kroužku. Přejeme mu šťastnou rekonvalescenci a brzké uzdravení.

Lovec perel Bojar

NĚKOLIK ČRTŮ Z MLÁDÍ DOMA (5)

S nepatrným zpožděním, leč přece

Bořek Šindler

Propánakrále vždyť já jsem ale úplně vynechal ty Říčany a Dobřejice! Jak to jen napravit, jak jen to napravit? Vyzpovídat se vám? Nějak to jakoby zamluvit? Ignorovat to? Nu, něco ale provést musím, jinak to nepůjde. Takže – jak začít? Jak začít? Jak jen ale začít a nešlapat vedle? Snad zešíroka. Vem to ďas, a navoďme sem to široko ihned. Kdysi – a bylo to dávno a dávno – ještě před protektorátní érou. Tenkrát se hodnotné mléko svářívávalo. Utvořil se tak na něm škraloup. Neříkejte, že nevíte, co je škraloup! Škraloup bylo tam v krajáči to úplně nahoře, to nejfajnovější, a dalo se to takhle prstem sebrat – a to byla, pane, nějaká pokrouťka... Tou dobou éry hodnotného mléka bylo možno dělit konsumenty mléka, a vůbec i Čechy jako národ, na dvě základní skupiny: na ty kdo škraloupy milují a na ty, kdo je nenávidí. Kdo škraloupy nenáviděl, tomu nesměl nikdy přijít do hrnku kávy s mlékem ani ten nejnepatrnější škraloupek... A jen dál, jen dál. Moje maminka si jako malá holčička pádem na šicí stroj nalomila, vlastně roztránila loketní kost. Musela potom postoupit bezpočet operativních zákroků a po několik let tím vším hrozně trpěla. Město Praha ji potom počátkem dvacátého století milosrdně poslalo na zotavenou na „feriální osadu“ do Luže u Chrudimě, což bylo velkým privilegiem pro dítě nezvyklé venkovskému prostředí – a holčička se rychle zotavovala. K zotavování ji dopomáhalo i kradmé ulizování škraloupů v obrovských krajáčích mléka tam v přítmi uložených na schodišti do sklepa. To ovšem vedlo nejen k brzkému zotavování, nýbrž též k zaslouženému potrestání malé vinice... Potud verze rodinné kroniky. Zdůraznil bych však raději to, že ten pobyt v Luži poblíže Košumberka byla pro moji maminku snad jediná „dovolená“ mimo Prahu až do její dospělosti. Na roztráštěný loket se časem skoro pozapomnělo – leč Luže, Košumberk, a ta příhoda se škraloupem se staly součástí často vyprávěné rodinné kroniky... Nezvorál jsem to?

Ještě ale dodatkem. Co platilo o mamince, to nepochybně platilo ještě větší měrou o dětství otcově. Sirotek bez matky a později i bez otce, z malé vsi mezi Kouřimí a Kolínem – kdepak on kdy slyšel o nějakém pobytu někde na prázdninách! A jako chudý studentík sirotek na klasickém gymnáziu v Příbrami – pro něho prázdniny, to bývaly jen rodné Svojsice na opačné straně Čech. Po maturitě pak hned do rakouského vojenského mundúru, a hned hybaj do Komárna a na ukrajinskou frontu. Rok na to zajatecký tábor v Rusku a pobízení nagajkou, dobrovolný vstup do Masarykovy ruské legie – a kulka do ramene na zborovském vršíčku. Potom přišla cesta raněného legionáře, kolem světa bez bileta – jakápak dovolená! Takže? Takže si to potom oba rodiče vynahrazovali v létě s rodinou tam i onde. Na Bečvě, v Kyšičkách, ba právě i jinde. Jednou takovou dovolenou byly Říčany. Před válkou to bylo ještě hodný kousek cesty z Prahy vlakem – Vršovice, Hostivař, Uhřetěves, Kolovraty, Říčany – tak nějak jsem ty stanice nedočkavě odpočítával, a než vlastně jeden řekl švec, byl osobáček na místě. Na místě a ve vile u Lihářků. Kolik mi to mohlo tehdy být? Čtyři? Nějakých těch pět? Pěťapůl? Paní Vlasta Lihářková byla vdova, měla na krku čtyři děti, a byla to pověstná kuchařka. Bože, to byly u ní nějaké hody španělských ptáčků, to byly nějaké buchtičky chaudeau, to byly nějaké krajíce chleba se sádlem! Nu, byly to Říčany, jak se mi dovedly navždy zaklesnout do paměti. Rezavou pikslou rozražená hlava a elektrická jehla Ukrajince MUDr. Kurganského; pozorování hloubení studní na stavebních pozemcích stavitele Větrovce; krmení králíků s Mílou Lihářkem. A pak jednou ten sekec! Vzal jsem si jednou nějak do hlavy, že k výletu nepotřebuju žádný dohled ani doprovod. Dokážu to přece na vlastní pěst, no né? Co by takový pětiletý capart neměl dokázat? Zlákal jsem i Oldouška Veverku, tříletou nevinnou oběť mojí bravury, a vyrazilo se. Kolem mostu přes trať a velikánským obloukem zpátky – trvalo nám to dobré dvě hodinky, ale šlapalo se a Oldouška jsem dotáhl skoro až domů. Tam ale hotové pozdvižení. Oldouškova rozjásaná Maminka s rozpraženou náručí – aha, říkám si, to jsme jim to ukázali, my kabrňáci! Dokázali jsme to obejít dokola sami, my sami... Dál jsem neměl čas nic moc už domýšlet. Na hlavu se mi snesl déšť pohlavků – a matčiny pohlavky, ty vždycky seděly. Žádný Bořeček – pohlavky a všeobecná nepohoda. Ale těch několik říčanských poučení jsem nikdy nezapomenul. Tvrdíte, že škoda rány, která padne vedle? Ale co ta rezavá piksla? Takže to byly Říčany. Ne úplně. Pohledná Jiřa Lihářková, dcera vdovy paní Lihářkové, si vzala filmového režiséra Jiřího Weisse, a potom už jako vdova a vlastnice Lihářkovy vily mi při každé návštěvě doma

v Čechách vyvářela od své matky vzorně odkoukané španělské ptáčky. Nemá to našinec štěstí?... K úplnosti bych snad měl přece jen ale dodat, že za dob bolševických vymožeností, když byl otec na nucené dovolené v kriminálech Mírov a Leopoldov, dojížděla maminka do Řičan opatrovat přes víkend Weissovic dcerku...

A nějak kolem Řičan, buď před nimi, nebo po nich, byly Dobřejičky. Jižně od Tábora, Dobřejičky u Malšic. Jak se vůbec přišlo na Dobřejičky, takovou na jihu zapadlou vísku, to je mi dodnes záhadou. Přišlo se ale na ni a ocitla se tam na léto naše celičká rodina, kromě vyšehradské babičky Amálky. Byla tam s námi i naše Božka, naše bubenečská „pomocnice v domácnosti“. Obývali jsme tam celý prostorný domek se zahradou, a my dva s Bělínkou jsme se těšili z Pecičky, všudypřítomného malého štěněte neurčitého rodokmene a plavé srsti. Těšili jsme se i jinak. Usmysleli jsme si na zahradě sbírat housenky, trsy housenek všech barevných odstínů, a schovávat si je do krabic; do krabiček. Bělínka si to odnesla vyrážkou po celém těle, já jen výpraskem – a bylo po housenkách a po radosti... Jídalo se přepychově. Statek zámožného pana Jošta, jednoho z místních sedláků, a vlastníka domku nám pronajatého, byl po celé léto dodavatelem drůbeže – holubů, kuřat, slepic, husí a kachen, a vesele se tudíž vyvářelo. Děda Kubát se stal oficiálním popravčím. Popravy vykonával neobřadně, leč obratně a účinně, vzadu na zahradě. Pořídil si tam špalek, do jedné ruky sekeru, do druhé slepici, a už se její hlava válela kolem špalku. Bezhlavá slepice často ještě dost dlouho pobíhala kolem špalku, a to k nemalému podivu přihlížejících, Bělínky a mne. Otec mi toto divadlo nicméně zakázal; Bělínka se dívat směla do libosti, a já jí to nějak záviděl!

Koupání? V Dobřejičkách koupání nebylo, tam byl jen jakýsi rybníček s nazelenalým žabincem po hladině. Chodilo se ale k řece, k Lužnici. Šlo se tam po silnici, pak dolů lesem a tam dole se už leskla ta Lužnice. Tam holt bylo koupáníčko! Kromě našeho dobřejičského kontingentu se tam nekoupal obyčejně skoro nikdo; koupat se v řece, to byla tou dobou jakási výsada „Pražáků“, kdo to kdy tehdy proboha slyšel koupat se v řece! Venkované se v těch letech ještě ostýchali svlékat si košile. My s Bělínkou jsme ovšem řádili a obvykle jsme se na slunci a ve vodě vyrádili do tvrdého nočního spánku. Naše Božka, ne že by se byla nekoupala, koupala se, ale koupala se – ale ona, rodačka z Běrunic od Lysé nad Labem – jen jakoby tak postranně, a trošinku se nás ostatních stydívala. Přírozeným smyslem pro každické zašplouchání řeky Lužnice vynikal samozřejmě děda Kubát. Ten byl prostě ve svém přirozeném žvlvu. Řeka, voda, to bylo jeho. A nejen během dne. Děda vedl i v noci poněkud podloudné noční výpravy s oběma zeti Tondou Štulcem a Borkou Šindlerem lesem dolů k Lužnici. Za rybařením. S rybami to děda Kubát ale nějak uměl! Lovívalo se v noci, a lovívalo se kradí čeremem. Všichni tři chlapi nasedli za dědova velení do člunu, čerem se ponořil uprostřed řeky ke dnu, nad čeremem se rozsvítila lampička, a ryby zvědavě veplouvaly do nachystané pasti. Nad nachystanou past. Pak jen ten čerem pomaloučku zvednout, vytáhnout a ryby dopravit ještě za tmy do naší dobřejičské úlovny. Potom už před snídaní, za snídaně, po snídaní se ryby „trhaly“, vykuchávaly a zbavovaly šupin a připravovaly se k obědu. Pravda, děda Kubát tomu všemu slavnostně předsedal, všechnu tu rybí parádu řídil a všemu udával ton, ale hned druhé housle už s radostí hrávala naše Božka; ta ryby zbožňovala. S dědou pak svorně sedávali za stolem do hlubokého pozdního odpoledne, a každou kůstku obírali a něžně ohlodávali, radost na ně pohledět. Bělínka dovedla jen tak šikovně přicmrndávat, já obvykle jen přikukoval – pro mne ryb nemuselo vůbec ani být, stačilo mi k pohodě jen to divadlo kolem. A rybí polévku jsem odmítal naprosto zásadně, já tvrdohlavec... Děda Kubát holt byl přes každou rybu machr, machr Podskalák. Ulovit, zbavit šupin, trhnout, na kousky nakrájet – tak to všechno jelo jako nadrátku a tak to všechno bylo v jeho naprosté svrchovanosti říčního rybáře odchovaného ještě kdysi modrotokou Vltavou. Nu, dary řeky Lužnice byly rovněž věru štědré – a na tu řeku, na tu nádhernou Lužnici jsem už potom nikdy, nikdy nemohl zapomenout. Ani v Austrálii – stačí jen přivřít oči...

Nemohl jsem vlastně zapomenout na nic kolem těch nezapomenutelných prázdnin na samém počátku třicátých let. Právě takové vzpomínky chovala po celá ta dlouhá léta i sestřenka Bělínka, a jednou konečně, už oba jako osmdesátníci, jsme se slavnostně do Dobřejiček vypravili. On tam dnes dojíždí autobus – kdysi za našich dětských let se jezdilo vlakem do Malšic, a pak se muselo zvolna přes pole a lesy hezkých pár kilometrů šlapat. My s Bělou jsme ale teď už jako osmdesátníci jeli pohodlně autem. Naši milou Pecičku jsme ovšem už nenašli. Narazili jsme ale hned podél silnice na

paní listonošku a ta nám další cestu za dávnou a dávnou minulostí pomohla najít. V bolševiky zničeném statku jsme vypátrali dnes již postaršího vnuka někdejšího statkáře naší blahé paměti, bodrého pana Jošta. Ukázalo se, že právě on si vede vzácnou kroniku Dobřejic. Když zjistil moji australskou příslušnost, div se neskácel překvapením. Zavedl nás do našeho někdejšího letního domku, dovnitř i na zahrádku s vysokánskou trávou, ale beze stop již dříve řečeného popraviště dědy Kubáta. Sjeli jsme i dolů k Lužnici. Stále teče, leč čeren jsme nevyzkoušeli. Vyzkoušeli jsme však nově postavený byt chatrný – jen taktak – most. Nekoupali jsme se. Jen jsme rychle ve vzpomínkách probíhali lesem dolů k vodě, k řece... A napřesrok i pak na přespřerok jsme si tam zajeli obnovit vzpomínky znovu. Samozřejmě, voda i v řece Lužnici je každou minutu od minuty jiná – ale ty návraty nám s Bělou oběma dělají dobře, a pan Jošt má pochopení. Z kroniky nás poučil o tom i onom, tak třeba i o tom, že Dobřejice byly původně Dobřejovicemi, zatímco Budějovice si ponechávají dodnes původní pojmenování – až na místní. Pro ty jsou to už dávno taky jen Budějice...

Tak co říkáte? Napravil jsem to? Myslíte, že jsem to přece jenom napravil, a tu výpustku zdárně doplnil?

Z TAJŮ KRÁS ČESKÉ ŘEČI

Bořek Šindler

Když jsem tak letos počátkem června procházel ve vsi Hudlice u Berouna rodným domkem Josefa Jungmanna, znovu a znovu jsem si připomínal, jak obrovskou práci on a jeho spolubuditelé našeho jazyka tehdy v jeho době – v první polovině devatenáctého století – dovedli vykonat. A hle – uplynulo sotva nějakých dvěstě let, čas opravdu oponou trhnul a změněn svět české mluvy. Ať se dnes v Čechách ocitnete, kde se ocitnete, u Náchoda, u Vimperku, u Chebu, u Znojma, pod Jeseníkem či na Starém městě pražském, všude šveholí česká mluva. Na Moravě v maličko jiné tónině, ale šveholí a halasí to po naší zemi jadrně všude. Tu řeč melodická a spisovná, tam řeč méně melodická a méně spisovná, onde snad i vulgární a zřejmě nespisovná pamluva – ale šveholí se dnes tou řečí po českých luzích a hájích všude. Jako by byl někdo někde nějak kouzelně švihnul tím čarovným proutkem... Tím proutkem nikdo nikde samozřejmě nešvihnul. Dalo to velikananánskou námahu – ale podařilo se to dílo. Podařilo se to. Co by ten Jungmann asi dnes pověděl, jak by se asi tvářil, kdyby si to šveholení mohl na minutku, alespoň na tu minutku, někde vlastním uchem poslechnout? Radoval by se? Zkoprněl by? Dostavila by se asi, jak bezelstná radost, tak čisté zkoprnění. Ale zvítězilo se, zvítězilo, a to je to hlavní; to bylo to hlavní. Vystavět Josefu Jungmannovi slavobránu? Samozřejmě, že ano. Však už v Praze pomník dávno i má.

Když ta druhá generace buditelů začínala, začínala jen z hodně mála. Skoro s holýma rukama. Venkov ovšem česky hovořil. Ten česky hovořit nepřestal nikdy. Český venkov hovořil česky vždycky... Města jen tak semtam. Praha skoro vůbec ne. Abbé, modrý abbé Dobrovský, jezuita a reprezentant té první obrozené generace, byl jazykozpytec a vědec, sám toho česky mnoho nenahovořil, i když dovedl geniálně a systematicky vzkřísit českou gramatiku. Tu opravdu vzkřísil, však už prakticky ležela na lopatkách; tu vzkřísil, to dokázal, ale nevěřil ve skutečné vzkříšení samotné češtiny jako vzdělaného evropského jazyka. Vzdělanci, ani čeští vzdělanci, koncem osmnáctého století česky nehovořili. Tou dobou byl český jazyk opravdu již jen mluvou dobromyslných, ale nevzdělaných venkovanů a městské spodiny. Jungmannovu generaci tudíž čekal úkol věru nelehký. Pozvednutí češtiny na někdejší vysokou úroveň se zdálo jen neproveditelným snem nadšenců. Jak prolomit nezájem měšťanů? Jak upoutat pozornost k jazyku kdysi uzpůsobilému k přeložení slova bible z řečtiny a latiny do vrcholné češtiny českobratrské bible kralické? Přeložena byla bible kralická mistrně – ale chyběly češtině technické a jiné odborné výrazy, ba i mnohé výrazy denní potřeby. Nu – vyskytl se mezi buditeli oné doby i jistý Václav Hanka s podvrhy českých písemných starožitností na důkaz literární slávy starých Čechů. Jím podvržené rukopisy sice byly odhaleny jako padělky již samotným vědcem Dobrovským, a později opět zavrženy Masarykem, leč po téměř celé devatenácté století sloužily obrozeným buditelům jako majáky, třeba falešné, někdejší české velikosti.

Nebylo bezesporu snadným úkolem s očistou češtinou prorážet a nakonec i vyhrát. Není tomu konečně tak dlouho, kdy bylo běžné používat výrazy jako kšírovat, lajblík, šnytlik, šlajsna, šmakovat, haksna, šnuptychl, kapírovat, fryzírovat, mašírovat, špacír, hastrman, šoufl, vejšplecht – dokonce i já se pamatuju, že moje babička si dovedla časem takovými výrazy dobře posloužit. Těmi germanizmy se čeština ještě předevcírem jen jen hemžila. Potom si je šetrně uschovala, založila do vedlejšího šuplíčku – ano, šuplíčku, nikoli zásuvky! – a čas od času si jimi vypomůže k obohacení slohu. Jen se přiznejte i vy, milí čtenáři, že vám z toho někdy může být šoufl, že vám něco varýruje, nebo že jdete na špacír. Nemám pravdu?... Ale sotva kdo řekl „švec“, byl tu konec devatenáctého století, byli tu Neruda s Hálkem, Vrchlickým a jinými umělci slova, a česká literatura se počala vznášet hezky vysoko. S nabytou samostatností se pak vznesla k oblakům – s bratry Čapkovými, s Vladislavem Vančurou, Seifertem, Halasem, Horou, Nezvalem a celým hustým zástupem ostatních vyznavačů jejich možností, kouzel a krás...

Pravda, naši bolševičtí ideologové si svého rodného jazyka nikterak příliš nevážili. Jim byl pouhou přítěží a oni dovedli češtinu prznit, kde se jen dalo. Za jejich panování a prokopávání zlaté cesty do rajských vidin budoucna náš jazyk začal spíše opět upadat. Skutečně dobří spisovatelé se však dovedli prosadit i v oné době jinak – a to především výbornou a dobře psanou literaturou pro české děti. Na tom poli úsilím nikterak nešetřili. Když se konečně bolševické ledy prolomily – a vlastně už i za tání před oním všeobecným průlomem – postavil se dobré češtině do cesty trend jazyka úmyslně a strojeně vulgárního, vulgarizujícího, trend privátý především z nekriticky obdivované Ameriky. Silácké výrazy kvetly, a dosud stále jakoby vzkvétaly. Naše už dávno obrozená řeč to dovede našťestí dobře a dlouho snášet. Musí takové výstřelky snášet, a snáší je jakoby s úsměvem. Dnes už na to všechno má. A zajděte si dnes v Praze do knihkupectví a užasnete, co všechno tam najdete. Výběr všeho, prostě všeho. Zajděte si do divadla a uslyšíte tam češtinu první třídy. Josef Jungmann by žasnul a třestil zrak. Rozhodně by nevěřil svému sluchu.

Josef Jungmann sestavil – po dlouholetém úsilí – velký česko-německý slovník. Byla to vlastně jeho celoživotní práce. Bylo to jeho, Jungmannovo, životní veledílo. Pro češtinu to znamenalo bránu do světa – a byla to brána zlatá. Byla tím jeho dílem připravena možnost kompetentních překladů z jiných jazyků – a tou Jungmannovou bránou se potom valila až do konce devatenáctého století k českým čtenářům záplava klasiky a klasiků. Na oné frontě obrozenci a buditelé zvítězili na celé čáře. Kde nepochodili, to byl určitý stupeň národní hrdosti, národního sebevědomí. Bez podvrhů. Nikoli hrdosti založené na zfalšované minulosti... Oni ti naši buditelé snad do jednoho pocházeli z nizoulinkých chalup, chaloupek, z malých poměrů. Byli dost ustrašení. Zaduplo se na ně – jako si třeba na ně v roce 1848 dupnul Windischkrätz – a hned stáhli ocasy a šup rychle domů za pec, jen aby se Vídeň moc nerozzlobila. To Maďaři se zase Vídně hned tak nepolekali. I takový Palacký se nakonec rakouských Habsburků bál a dovedl se stáhnout do ulity, když cítil nebezpečí. Nebál se Havlíček, nebála se Božena Němcová – leč to byly výjimeční čeští jednotlivci. Chyběla nám, a dosud nám nesporně chybí šlechta, hrdá a česká šlechta, vyhnaná ze země po té Bílé hoře. Chybí nám její tradice a její sebevědomí. Přišel sice z Vídně neohrožený a Vídní neústupný Masaryk, byl ale prakticky jen on sám. Na Beneše zadupali – a byl ten tam. Poláci mají tradici vlastní nebojácné šlechty. Na nás je dodnes vidět, že nás už naše vlastní česká šlechta dlouho a dlouho nevedla. Bojíme se. Bojíme se a hašteříme se.

Nějakou tu českou šlechtu bychom potřebovali, abychom dovedli čelit neúspěchům bez žabomyšího hašteření. Řeč jsme si vybudovali a dobudovali. Vybudovali a dobudovali mistrovsky. Hrdost zatím ještě postrádáme, hrdost nám ještě chybí – zdá se mi. Ne snad neustálé bití se v prsa. Jen taková docela prostá, stálá a uvědomělá česká hrdost. Co vy na to?

Dutch Orchestral Concert Walkout on Friday, 09 May, 2014!

Queen Beatrix of Holland attends an Orchestral Concert. The Master of Ceremonies, who just happens to be Muslim, proceeds to give the Queen a lecture on the “**beautv**” of Islam. As he keeps talking, the members of the Orchestra stage a walkout! Great to see people with the courage of their convictions!

Oh, well done to the Dutch Orchestra! <http://www.safeshare.tv/w/cqjiYhtiXs>